

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 18 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1911

ΑΡΙΘΜΟΣ 460

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- CHARLES BAUDELAIRE. Ἀπὸ τὰ μικρὰ ποιήματα ἐν πρόξω — Ἡ ὥραία Δωροθέα.
Α. Ε. Κουβέντες — Ἡ περιγραφή.
ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ.
ΕΣΥ ΚΑΙ ΣΥ. Φιλοσοφικὲς κουβέντες — Κριτικὴ τῆς Κριτικῆς.
Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ. Μάτια καὶ σκέψη (Τὸ ἔλλογο — Ὁ σάλιαγος — Ἡ μύγα.)
ΙΔΑΣ. Ἡ θέση τῆς Τουρκίας. Β'.
ΚΥΒΟΣ. Γιά τὴν ἀξίωση τοῦ μισθοῦ τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Πεντοσύλλαβοι (Ὁ,τι κι ἂν κάμης — Μέσα μου ἀνοίχτηκε — Νιάτα ποὺ σβύσατε — Τὰ παραμύθια — Ἐσὺ, Ἐπιστήμη...
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ. Πολιτικὴ ἔπιθεώρηση.
Τ. Δεκαπέντε μέρες στὸ Μωριά (τέλος).
Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐνα λαϊκὸ ἔργο — Ὁ γάμος τῆς Μαριόνης.
Α. ΤΡΑΝΟΣ. Φιλελεύθεροι. Β'.
ΨΥΧΑΡΗΣ. Γνωμικά (ἀπὸ τὰ «Δυὸ Ἀδέφια».)
ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ. — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Β'.

Παλεύοντας, μαζύ, τὴν ἴδια ὥρα, καὶ μὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς καὶ μὲ τοὺς ἐσωτερικοὺς κινδύνους, ἡ Τουρκία ἀδύνατο νάντισταθεῖ γιὰ πολὺν καιρὸ στὴ μοῖρα τῆς, τὴν κακὴ. Γι' αὐτὸ, ἂν εἶναι φρόνιμοι οἱ Κυβερνήτες τῆς, πρέπει νὰ κυτᾶξουν νὰ ταχτοποιήσουν τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα μίαν ὥρα πρωτύτερα καὶ ἔπειτα νὰ προσπαθήσουν νὰ βάλουν τάξη στὰ ἐσωτερικά. Μὲ τὸ νὰ ἔχουν τὴ μύτη τους τόσο ψηλὰ σηκωμένη καὶ νὰ θέλουν τὴν ἐξακολούθηση τοῦ πολέμου στὴν Τρίπολη γιὰ νὰ κρατήσουν τάχα τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν τιμὴ τους, αὐγατίζουν τοὺς κιν-

δύνους. Εἶναι ὥρα νὰ νοιώσουν πὼς τὴν τιμὴ τους τὴν ἔσωσαν ὅσο χρειάζονταν μὲ τὴν ἀντίσταση τῆς γενναίας ποῦ ἔκαμαν ἐγάντια στοὺς Ἴταλοὺς κοιτεύουν τρεῖς μῆνες τώρα. Ἄς ποῖνε γιὰ τὴν Τρίπολη τὸ λόγο ἐκεῖνο τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Α' τῆς Γαλλίας «Tout est perdu hors l'honneur» καὶ ἄς χωθοῦν μέσα στὸ καυκί τους γιὰ νὰ καλοσυλλογιστοῦν τὸ «salus populi suprema lex esto» δηλαδὴ πὼς νὰ γλυτώσουν τὴν Τουρκία ἀπὸ τὸ χαμό τῆς. Εἶναι ἀνάγκη γι' αὐτοὺς, βιαστικὴ, νὰ καθαρίσουν ἀμέσως τὸν τόπο ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα, βγάζοντάς τὰ ἀπὸ τὴ μέση, γιὰ νὰ μπορέσουν ἔπειτα νὰ ἀφιερῶσουν ἔλους τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὶς φροντίδες τους γιὰ τὸ πὼς θὰ κρατήσουν τὴν ἰσορροπία μέσα στὸ κράτος τους, κράτος ὅπως εἶπαμε κυριότατα πολυσύνθετο καὶ πολυτάραχο. Τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα τῆς Τουρκίας δὲν μοιάζουν μόνο σὰν τῶν περισσώτερων τωρινῶν κρατῶν, παρὰ εἶναι φυσικὰ πολυπλοκότερα ἀφοῦ μπερδεύονται μὲ ἐθνικοὺς ἀνταγωνισμοὺς μέσα στὸ ἴδιο τὸ κράτος.

Οἱ πρῶτοι ἐπαναστάτες καὶ ὀργανωτὲς τῆς νέας Τουρκίας τὸ εἶχαν καταλάβει τοῦτο στὰ 1908, καὶ μόλις ἐκάθισαν τὸ νέο πολίτευμα στὴν ἀπολυταρχικὴ Τουρκία, ἄφησαν χωρὶς πολλὰ νάζια τοὺς Αὐστριακοὺς νὰ κατάσχουν τελειωτικὰ τὴ Βοσνία-Ερζεγοβίνη καὶ τοὺς Βουλγάρους νὰ κηρύξουν βασιλεῖο τὴν ὥς τότε μισοανεξάρτητη Βουλγαρία γιὰ νὰ ξεμπερδέψουν ἀπὸ ἐξωτερικοὺς κινδύνους καὶ νὰ βολέψουν τὰ ἐσωτερικά τους. Τὸ μόνο ἐξωτερικὸ λάθος ποῦ ἔκαμαν τότε ἦταν ποὺ δὲν ἄφησαν καὶ τὴν Ἑλλάδα νὰ δεχτῆ τὴν ἔνωση τῆς Κρήτης, πράμα ποὺ μακάρι γι' αὐτοὺς νὰ εἶχε γίνῃ τότε γιὰ νὰ κοπάσουν γιὰ πολλὰ χρόνια οἱ περισπασμοὶ μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἀφοῦ εἶχαν καταλάβει τόσο καλά πὼς τὸ νέο καθεστὸς δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφήσει ἀξεκαθάριστους λογαριασμοὺς ποὺ εἶχαν ἀνοίχῃ τὸν καιρὸ τοῦ παλιοῦ καὶ ἐξαιτίας του, ἔπρεπε τότε ὡς στὴν ἀκρὴ νὰ σύρουν τὸ σλοινί, νὰ κλείσουν κάθε παλιὸ λογαριασμὸ καὶ νὰ μείνουν ἐλότεια ἡσυχοὶ γιὰ νὰ δώσουν προσοχὴ στὴν ἐσωτερικὴ κατάσταση τοῦ Κράτους. Μὰ θάρρεψαν τότε πὼς γιὰ νὰ μουλώξουν τὸ στόμα τῶν ἀπολυταρχικῶν, ποὺ θὰ ἔκαναν βέβαια ταραχὴ γιὰ τὸ παράτημα τῆς Βοσνίας-Ερζεγοβίνης καὶ τῆς Βουλγαρίας-Ἀνατολικῆς Ρουμιλίας, ἔπρεπε νὰ τήσουν μιὰ πόρτα ἀνοικτὴ ὅσο γιὰ τὴν Ἑλλάδα-Κρήτη γιὰ νὰ στρέψουν σ' αὐτὸ καὶ μόνο τὸ ἐξωτερικὸ

ζήτημα βλῆ τὴν προσοχὴ τοῦ Τούρκικοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ ἔχουν πάντα ἓνα μέσο πρόχειρο γιὰ νὰ ἐρεθίσουν κάθε τόσο μὲ τὰ ψέματα τὴν ἐθνικὴ τῶν Τούρκων συνείδηση.

Καὶ μὲ τὰ ψέματα αὐτά, πῶς ἡ Κρήτη εἶναι Τούρκικη καὶ δὲ χάθηκε γιὰ τὴν Τουρκία, κατάφεραν τὰ τρία τελευταῖα χρόνια νὰ τρέφουν μὲ ψευτονεῖρα τὴ φαντασίαν, νὰ μορφόνουν τὴν ἐθνικὴ συνείδηση καὶ νὰ κεντοῦν τὴς κοιμισμένες καταχτητικὰς ἑρμῆς τοῦ τούρκικοῦ λαοῦ. Μὰ δὲν ἐβλεπαν οἱ Νεότουρκοι πῶς μὲ τὴς ψευτεῖς αὐτὰς πού σκορποῦσαν στὸ λαὸ γέμιζαν ἄερα τὰ μυαλά τους, πού μὲ τὸ φούσκωμά τους ἐπιτροῦσαν ἔπειτα ἐπάνω στοὺς Ἰδιούς τοὺς ψευτολόγους τόσο πού καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πίστεψαν τέλος πῶς τὰ ψέματα πού ἔπερναν ἦταν ἀλήθειες. Πίστεψαν πῶς γίνηκαν πάλι παντοδύναμοι καὶ πῶς μπορούσαν, ἂν τὸ ἤθελαν, μ' ἕλη τὴν Εὐρώπῃ νὰ τὰ βάλουν. "Οποῖος θέλει μπορεί νὰ ρίξει μιὰ ματιὰ στὴς τούρκικες ἐφημερίδες τῶν τριῶν τελευταίων χρόνων γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ πῶς οἱ Τούρκοι ἔπαθαν ἀπὸ καλπάζουσα μεγαλομανίαν μὲ παραμιλητὰ φαντασιόπληχτα.

Ψυχρολουσία θλιβερὴ καὶ τρομαχτικὴ τοὺς ἤρθε, στὴν ἀρρώστια τους αὐτῆ, ὁ πόλεμος ὁ Ἰταλικός. Νὰ δοῦμε, θὰ βάλουν ἄρᾳ γε γνῶση τώρα;

Συμβουλότορες δὲν εἶμαστε, μόνο καταχωρίζουμε τὰ πράματα πού βλέπουμε. Ἡ Τουρκία στὴν κατάσταση πού βρίσκεται τὸ μόνο πού μπορεί γιὰ τὸ καλὸ τῆς νὰ κάμει τώρα εἶναι νὰ κλείσει μιὰν ὥρα ἀρχήτερα εἰρήνη μὲ τὴν Ἰταλία, νὰ παραδεχτεῖ δὶχως νάξια τὴν Ἰταλικὴν κατάχτηση στὴν Τρίπολη. Μὰ αὐτὸ δὲ φτάνει. Ἄν τυχὸν ἡ Ἀγγλία κηρῶξει τὴν Αἴγυπτο ὀριστικὰ δική τῆς, νὰ τὸ παραδεχτεῖ καὶ αὐτὸ ἡ Τουρκία ἤσυχια καὶ ἤρεμα χωρὶς νὰ γυρεύει ἐπικυριαρχίαι καὶ ὄνειρώδικα δικαιώματα. Μὰ καὶ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Εἶναι γι' αὐτὴν μεγάλη ἀνάγκη νὰ πάψει ὁ Κρητικὸς περισπασμός τῆς. Εἶναι ἄξιο γιὰ μεγάλο καὶ δυνατό κράτος ὅπως, μ' ἕλα τὰ παθήματά τῆς ἀπὸ ἓναν αἰῶνα τώρα, ἀπόμεινε ὡς τόσο (γιατὶ καὶ στρατὸ δυνατό ἔχει ἀκόμα καὶ ναυτικὸ ἴσως θὰ ἔχει τὴ δύναμη ἀργότερα νὰ κάμει), εἶναι ἄξιο γιὰ μεγάλο κράτος ὅπως εἶναι μὲ 30 ἑκατομμύρια ψυχὰς, νὰ ξεχάσει ἓνα κομμάτι τόσο μικρὸ τοῦ παλίου τῆς κράτους ὅπως ἡ Κρήτη πού μόλις ἔχει 353 χιλιάδες κατοίκους (κατὰ τὴν τελευταία ψυχομετρία τοῦ 1911) καὶ νὰ κάνει πῶς **χαρίζει μεγαλόπρεπα** στὴν Ἑλλάδα -τὸ ξερονήσι αὐτὸ πού καμιά πιά ὠφέλεια δὲν τῆς φέρνει, πού ἔχει ξεφύγει ἀληθινὰ ἀπὸ τὰ χέρια τῆς βρισκόμενο τώρα στὰ χέρια τῶν μεγάλων τῆς γῆς, καὶ πού δὲν ἔχει πιά ἐπάνω του παρὰ ἓνα φανταστικὸ δικαίωμα

ἐπικυριαρχίας. Ἄν πάλι πρακτικώτερα θέλει νὰ σκεφτεῖ, μπορεί καὶ νὰ πούλησει τὸ ψιλὸ αὐτὸ δικαίωμα τῆς γιὰ κάμποσα ἑκατομμύρια δραχμῆς καὶ ἔτσι καὶ αὐτὴ νὰ ἔχει καὶ χρηματικὴ ὠφέλεια καὶ τὴν ἤσυχια τῆς, καὶ μὲ τὴν Ἑλλάδα νὰ μπορέσει γιὰ πολλὰ χρόνια νὰ διατηρήσει καλὰς γειτονικὰς σχέσεις.

Μ' ἕλες τὴς χασούρες αὐτὰς ἡ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἀπομένει μὲ τὴς εὐρωπαϊκὰς καὶ ἀσιατικὰς τῆς χώρας πολὺ μεγαλύτερη στὴν ἔχταση ἀπὸ τὴ Γαλλία καὶ τὴν Ἰσπανία μαζί, τόπος πλούσιος πολὺ, ἀριὰ βέβαια κατοικημένος ἀκόμα μὲ πού ὁ πληθυσμὸς του θὰ πληθύνει μόλις δει κάποια ἤσυχια καὶ καλλίτερη διοίκηση καὶ μόλις πάψει ἡ φρικτὴ αἱμορραγία πού τοῦ φέρουν κάθε λίγο, σ' ἀνθρώπους καὶ σὲ χρῆμα, οἱ ἐκστρατεῖες καὶ οἱ πόλεμοι.

Τὶ ἔχει νὰ κερδίσει ἡ Τουρκία ἐξακολουθώντας νὰ βρίσκεται μπλεγμένη μὲ φανταστικὰ δικαιώματα σὲ τόπους πού ἀπὸ χρόνια οὔτε ἓναν παρὰ τσακιστὸ δὲν τῆς προσφέρουν πιά; Γιατὶ οὔτε ἡ Τρίπολη ἡ ἴδια πού ἦταν ὡς τώρα ἀληθινὰ δική τῆς ποτὲ δὲν τῆς ἔδωσε τίποτε, καὶ κάθε χρόνο ξόδευε στὴν ἀφρικανικὴ τῆς αὐτὴ χώρα ἑκατομμύρια γιὰ τὴν κακοδιοίκηση καὶ τὸ στρατὸ πού βαστοῦσε ἐκεῖ πέρα.

Μικραίνει ἔτσι, μὰ καὶ στοργυλεύει ἡ Τουρκία, περιορίζονται κάπως τὰ σύνορά τῆς, μπορεί καὶ μπαίνει πύοτερο στὸ καυλὶ τῆς, καὶ νεικοκυρεύεται καὶ κυττάζει τὰ ἐσωτερικὰ τῆς καλλίτερα.

Καὶ γιὰ πύοτερη ἀσφάλεια, μπορεί ἡ Τουρκία νὰ προκαλέσει Εὐρωπαϊκὴ συνδιάσκεψη πού νὰ κανονίσει ἕλα τὰ ἐξωτερικὰ τῆς ζητήματα διεθνή καὶ μὲ ἐγγύησες.

Μὰ τάχατε φτάνουν αὐτὰς ἕλες οἱ θυσιῆς τῆς περηφάνειας τῆς (γιατὶ δὲ θυσιάζει καὶ τίποτε ἄλλο) γιὰ νὰ ἤσυχάσει πιά ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα; Μήπως τὰ γειτονικὰ κράτη θὰ τῆ βοηθήσουν νὰ ἴδει χαρὶ καὶ προκοπή; Εἶδαμε πῶς μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἀμα λυθεῖ ὅπως ὑποδείξαμε τὸ Κρητικὸ ζήτημα θὰ τὰ ἔχει καλλίτερα καὶ μπορεί νὰ πιάσει κιόλα καὶ στενότερες σχέσεις, μὲ κάποιους θρους βέβαια πού θὰ τοὺς ἐξηγήσουμε ἀργότερα. Μὰ τὰ γειτονικὰ κράτη; Μὰ οἱ ἄλλοι λαοὶ πού κατοικοῦν μέσα στὴ μεγάλη αὐτοκρατορία, προπάντων οἱ Ἀρβανίτες, οἱ Ἀρμένηδες, οἱ Ἀραβες; Δὲν εἶναι ἀνθρώποι αὐτοὶ, γιὰ νὰ ἀποχτήσουν ἀνεξαρτησία; Τὰ ἐσωτερικὰ τοῦτα ζητήματα, καθὼς πρέπει νὰ τὰ χαρακτηρίσει τινὰς, δὲν μπορεί τάχα νὰ ξεφουρνίσουν ἄξαφνα ἐξωτερικὰ ζητήματα;

"Ὅλα εἶναι μπορετὰ, μὰ ὑπάρχουν τρόποι καὶ γιὰ νὰ διατηρεῖ καλὰς καὶ φιλικὰς σχέσεις ἡ Τουρκία μὲ τὰ γύρωθε κράτη, καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀφήσει τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα νὰ κατανήσουν ἐξωτερικὰ.

Μὰ αὐτὰ θὰ τὰ ἰδοῦμε στὸ ἐρχόμενο ἄρθρο. Γιά τὴν ὥρα ἂς μένει μονάχα σιμειωμένο πὼς ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ἰσορροπία καὶ καλοδιοίκηση μπορεῖ νὰ στερεωθεῖ γιὰ πολλὰ χρόνια ἀκόμη τὸ Ὄθωμανικὸ κράτος, στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀσία.

ΙΔΑΣ

ΦΙΛΕΛΕΥΤΕΡΟΙ

B.

Στὸ πρῶτο ἄρθρο μού ἀνάφερα διαβατικὰ τὸ ἄρθρο 107 τοῦ Συντάγματος καὶ εἶπα πὼς μέντροπὴ θὰ τὸ σκέφτεται ὁ κ. Βενιζέλος καὶ τόσο περσότερο, ὅσο, ἂν αὐτὸς εἶχε νοιώσει τὴν κοινωνικὴ συνέπεια τῆς ἐπικράτησης τῆς δημοτικῆς, θὰ μπορούσε ἀπὸ τὸν πρῶτο λόγο του, πού ἔβγαλε ἀπ' τὸ μπαλκόνι τῆς Μεγ. Βρετανίας, νὰ πει πὼς τὸ πρῶτο πού μᾶς χρειάζεται εἶν' ἡ μόρφωση τοῦ λαοῦ καὶ πὼς μὲ διγλωσσία, μὲ καθαρεύουσα καὶ μὲ Μιστριώτῃ αὐτὴ δὲν κατορθώνεται. Μὰ φαίνεται, πὼς καὶ ὁ Βενιζέλος φανταζότανε τὸ γλωσσικὸ ζήτημα γιὰ ζήτημα δασκαλικὸ ἢ, ἂν κατάλαβε τὴν κοινωνικὴ του σημασία, δὲν ἐχτίμησε καλὰ τὴ δύναμη πού εἶχε τότε ἀπάνου στὸ λαὸ καὶ φοβήθηκε φιλελεύτερος αὐτὸς νὰ ξεσπαθῶσῃ γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας γλῶσσα. Δυστυχῶς τὸ θάρρος τὸν ἄφησε καὶ ὅταν συζητιότουνα τὸ Σύνταγμα — καὶ ἄφησε νὰ τὸν παρασύρουν Γκλαβᾶδες, Γαλανοὶ καὶ Σια, ἀνθρωποὶ δηλ. ἀντιδραστικοί, πού συνεργαζότανε μαζί του ὡς φιλελεύτεροι, ὡς λαϊκοί (!) γιὰ νὰ βγεῖ τὸ νομοθετικὸ ἐκείνο ἔκτρομα μὲ τίς ἀντιφατικὰς ἐρμηνείας, καὶ πού μπορεῖ νὰ γεννήσει μεγάλα πράματα ἂν ἴσως ἔχουμε τὴν ἀτυχία νὰ ξαναἰδοῦμε Κυβέρνηση Μκυρομιχάλη. Μὰ δὲν εἶναι μόνο ἡ δευτέρη φράση τοῦ ἄρθρου ἐκεῖνη πού φοβοῦμαστε καὶ πού βρίσκουμε ἀνελεύτερη καὶ μεσαιωνικὴ. Πολὺ πειὸ ἀνελεύτερη βρίσκουμε τὴν πρώτη φράση, πὼς ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι κείνη πού γράφονται τὰ κείμενα τῆς ἐλληνικῆς νομοθεσίας! Νεκρὴ γλῶσσα — ἐπίσημη! Σὲ κράτος μικροαστικὸ, καὶ μὲ κυβέρνησι φιλελεύτερη νᾶχουμε ἄλλη ἐπίσημη γλῶσσα παρὰ τὴ γλῶσσα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Λίγων, ἐλάχιστων ἀνθρώπων ἢ γλῶσσα — νᾶν ἢ ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Κράτους! Βέβαιον πὼς αὐτὸ δὲ θὰ γινότανε ἂν ὁ Βενιζέλος εἶχε μέσα του ὀλόκληρον φιλελεύτερον σύστημα καὶ ἔχι μεμονωμένες φιλελεύτερες ἀρχές — ἂν ἔβλεπε τὸ μακκιαρισμὸ (ἢ δημοτικισμὸ, καθὼς τοῦ ἀρέσει) ὡς μιὰ συνέπεια φιλελεύτερης ἰδεολογίας καὶ ἂν ἔβλεπε τὴ νίκη τῆς δημοτικῆς ὡς ἀρχή

γιὰ τὴν ἐπικράτησι τῶν φιλελεύτερον ἰδεῶν. Αὐτὸ τὸ πρᾶμα πρέπει νὰ τὸ νοιώσουμε καλὰ. Ὅσο εἴμαστε δημοτικιστὲς, ὅσο θέλουμε νὰ πάψῃ ἡ διγλωσσία καὶ νᾶχουμε τὴ δημοτικὴ γλῶσσα, τὴ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ γιὰ μόνον ὄργανον συνεννόησης τῶν Ἑλλήνων — δὲν τὸ κάνουμε βέβαιον γιὰ πασατέμπο, ὅτε ἀπὸ νεωτερισμὸ. Τὸ κάνουμε γιὰτὶ δὲν μπορούμε νὰ βλέπουμε τὴν πνευματικὴ στασιμότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιὰτὶ ξέρουμε πὼς αὐτὴ ἡ στασιμότητα θὰ ὑπάρχει ὅσο ἡ μόρφωση βρίσκεται σὲ λίγα πρόσωπα καὶ ἡ μόρφωση θὰ βρίσκεται σὲ λίγα πρόσωπα ὅσο ἔχουμε διγλωσσία καὶ καθαρευουσιανισμὸ — ἢ τὸ κάνουμε γιὰτὶ δὲν ἀνεχόμεσθε τὴν ἐκμετάλλεψιν τῶν πολλῶν ἀπ' τοὺς ὀλίγους, ἐκμετάλλεψιν πού εἶναι συνέπεια τῆς πολιτικῆς ἀδυναμίας, καὶ αὐτὴ τῆς ἀμορφωσιάς — μὲ δυὸ λόγια τὸ κάνουμε γιὰτὶ εἴμαστε φιλελεύτεροι. Καὶ τὸ ἀντίθετον — ὅσο εἶναι φιλελεύτεροι καὶ τὸ νοιώθουν (ἔχι βέβαιον πολιτικοὶ «μὲ ὑγιεῖς φιλελευθέρους καὶ συντηρητικὰς ἀρχάς»! ὅπως ἔγραφε κάποτε μιὰ ἐφημερίδα), ὅσοι ζητοῦν τὴν ἐλεύτερη σκέψιν τοῦ ἀτόμου καὶ καταλαβαίνουν πὼς ἡ ἐλεύτερη σκέψιν ἐμποδίζεται ἔχι μόνον ἀπὸ περιοριστικὰς διατάξεις τῶν νόμων ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἐξάρτησιν τῶν πολλῶν ἀπ' τοὺς ὀλίγους — αὐτοὶ θὰ ζητοῦν νὰ πάψῃ αὐτὴ καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι δημοτικιστὲς. Δὲν μπορούμε λοιπὸν νὰ φανταστοῦμε σοβαρὰ ὅτε δημοτικιστὴ μὲ συντηρητικὴ ἰδεολογία οὔτε φιλελεύτερον καθαρουσιανόν ἂν δὲ ὡς σήμερον παρουσιάστηκαν τέτοιαι παραφωνίαι, ἂν βρίσκονται δημοτικιστὲς πού εἶν' ἱκανοποιημένοι μὲ τὴν τωρινὴν κατανομὴ τοῦ πλοῦτου ἢ ἂν βρίσκονται ἀληθινοὶ φιλελεύτεροι πού πολεμοῦν τὸ δημοτικισμὸ — αὐτὸ ἔγινε γιὰτὶ αὐτοὶ δὲν ἐνοιῶσαν πὼς χωρὶς τὴ γλῶσσά του δὲν ὑψώνεται ὁ λαὸς καὶ ἂν δὲν ὑψῶθῃ δὲν μπορεῖ νὰ ξεσκαδῶθῃ ἢ πὼς ἡ ἐπικράτησι τῆς δημοτικῆς θὰ ὑψώσει τὸ λαὸ καὶ θὰ τὸν φέρῃ σὲ θέσιν νὰ τινάξῃ τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν σκλαδιά, παρασύρθησαν καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἀπ' τὸ αἰσθημα τῆς στιγμῆς καὶ ἔγιναν δημοτικιστὲς ἢ καθαρουσιανοὶ, ἀφίνοντας κατὰ τὰ ἄλλα ἀπαράλλαχτη τὴν ἐλθόντων ἰδεολογία καὶ μὴ ἔχοντας συνείδησιν πὼς ἐδημιούργησαν ἄθελα μέσα τους ἕνα τέρας μὲ δυὸ κεφάλια πού τὸ ἕνα κοιτάει νὰ φάῃ τὸ ἄλλο. Ἄν κατορθώσουμε νὰ ξεκάνουμε τὸ ἕν' ἀπ' τὰ δυὸ αὐτὰ κεφάλια, τότε δὲ θᾶχουμε πειὰ ἕνα στρατόπεδον δημοτικιστῶν καὶ ἕνα καθαρουσιανῶν γιὰτὶ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα εἶναι μέρος τοῦ κοινωνικοῦ, ἀλλὰ ἕνα φιλελεύτερον, προοδευτικὸν καὶ ἕνα συντηρητικὸν ἀντιδραστικόν. Ἀνάλυσι τῆς φιλελεύτερης ἰδεολογίας θὰ κάνουμε στὸ ἄλλο ἄρθρον.

Α. ΤΡΑΝΟΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Στην «Εφημερίδα της Κυβερνήσεως», σ' ένα απ' τὰ τελευταία φύλλα του Νοεμβρίου, δημοσιεύθηκε νέος νόμος, που αυξάνει τούς μισθούς των δικαστικών υπαλλήλων από 35—50 οιο. Η αυξηση αυτή, δὲ θὰ γίνῃ ἀμέσως, ἀλλὰ θάρχισῃ ἀπὸ τὸ 1912 καὶ θὰ συμπληρωθῇ τὸ 1914. Ὡστε ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο ἔτος ὁ προϋπολογισμὸς θὰ ἐπιβαρυνθῇ μὲ μιὰ νέα δαπάνη, που θὰ αὐξάνῃ σιγά σιγά μὲ κάθε νέο ἔτος, ὡς πού νὰ φτάσῃ στὰ 1914 τὸ ἀνώτατο ἔξοιο.

Αὐτῆς τῆς νέας δαπάνης τὸ σκοπὸ, τὰ ποτελέσματα καὶ τὴν δικαιολογία πρόκειται νὰ ἐξετάσουμε ἐδῶ.

Ὅπως κάθε ἐργάτης ἔτσι καὶ ὁ δημόσιος υπάλληλος παίρνει μιὰ ἀμοιβὴ γιὰ τὴν ἐργασία, που παρέχει στὸ Κράτος. Ὅταν λοιπὸν τὸ Κράτος ἐρχεται καὶ αὐξάνει τὴν ἀμοιβὴ αὐτῆ, που δίνει στὸν υπάλληλό του, αὐτὸ θὰ τὸ κἀνῃ, ἢ ἐπειδὴ θέλει νὰ δώσῃ στὸν υπάλληλο αὐτὸ περισσότερα μέσα γιὰ νὰ νταποκριθῇ στὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς, που γίνονται ὁλοένα περισσότερες καὶ ἰκανοποιοῦνται μὲ μεγαλύτερη δυσκολία, ἢ θὰ θέλῃ μ' αὐτὸ νὰ ἐπιτύχῃ κάποιον ἄλλο πιδ μακρυνὸ σκοπὸ. Δὲν ξέρω τί ἔλεγε ἡ *αιτιολογητὴ ἐκθεση* τοῦ νομοσχεδίου που ὑπόβαλε ἡ Κυβέρνηση, φαίνεται ὅμως φανερά, πὼς τὴν αὐξηση αὐτῆ τοῦ μισθοῦ τῶν δικαστικῶν υπαλλήλων δὲν ἔκανε μόνο γιὰ τὸν πρῶτο ἐκεῖνο λόγο, ἀλλὰ πὼς ἠθελε μ' αὐτῆ νὰ ἐπιτύχῃ κάποιον ἄλλο σκοπὸ, γιατί ἄλλοιὼς θὰ πρεπε νὰ μὴν περιορισθῇ μόνο στοὺς δικαστικούς υπαλλήλους, ἀλλὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ μέτρο αὐτὸ καὶ σὲ ἄλλους τοὺς διοικητικούς υπαλλήλους καὶ μάλιστα νάρχισῃ ἀπὸ τοὺς κεντρικούς υπαλλήλους, που ἀναγκασμένοι νὰ μένουν στὴν Ἀθήνα μὲ πολὺ μεγαλύτερη δυσκολία μποροῦν νὰ νταποκριθοῦν στὶς ἀνάγκες τους μὲ τὸ μισθὸ που παίρνουν τώρα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ Κυβέρνηση αὐξάνει ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ τοὺς μισθοὺς τῶν δικαστικῶν (που καὶ ἴσαμε τώρα δὲν ἐπαιρναν μικρὸ μισθὸ) καὶ ἂν ἀκόμα ζοῦν στὶς ἐπαρχίες, ἀφίνει δὲ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τοὺς ἴδιους μισθοὺς στοὺς ἄλλους υπαλλήλους, καὶ ἂν ἀκόμα ζοῦν στὴν Ἀθήνα, εἶναι φανερὸ πὼς ἀπ' τὴν αὐξηση αὐτῆ κάποιον ἄλλο ἀποτέλεσμα περιμένει.

Κάθε ὑπόθεση, που ἐρχεται στὰ δικαστήρια, ἔχει βᾶση πάντοτε κάποια διαφορὰ συμφερόντων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἰκονομικῶν, ἕναν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπικράτησῃ τοῦ ἑνὸς ἀπ' τὰ συμφέροντα αὐτά, που δὲν μποροῦν νὰ συνυπάρξουν τὸ ἕνα κοντὰ στ' ἄλλο, κάθε τέτοια λοιπὸν διαφορὰ ἔχει φυσικὰ ὡς ἀποτέλεσμα κάποια ἀβεβαιότητα στὶς σχέσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου, γι' αὐτὸ ὅσο ταχύτερα λυθεῖ αὐτὴ ἡ διαφορὰ τόσο ταχύτερα ἐπανερχεται ἡ ἀσφάλεια στὶς κοινωνικὲς σχέσεις, που εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ κάθε πρόοδο.

Μὲ τὴν αὐξηση λοιπὸν αὐτῆ, που εἰσάγει ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση σκοπεύει νὰ δημιουργήσῃ γιὰ τὸ δικαστὴ ἕνα ψυχολογικὸ ἐλατήριο, που θὰ τὸν πα-

ρορμήσῃ νὰ καταβάλλῃ περισσότερες ἐργατικὲς δυνάμεις καὶ ἔτσι θὰ κατορθωθῇ νὰ λύσονται ταχύτερα οἱ νομικὲς διαφορὲς καὶ νὰ βλέπουμε συχνότερα τὴ λευκὴ σημαία νὰ κυματίζῃ στὰ δικαστικὰ μέγαρα. Ὡστε αὐξάνουν οἱ δικαστικοὶ μισθοὶ γιὰ νὰ δειάζουν γλήγορα τὰ πινάκια.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κυριώτερος σκοπὸς τοῦ νόμου καὶ τὸ σκοπὸ του αὐτὸ πιθανώτατα θὰ τὸν ἐπιτύχῃ, ἀφοῦ τὸ μέσο που μεταχειρίζεται ἔχει δοκιμασθῇ πολλὰς φορὰς ἴσαμε τώρα, ἔχει μόνο στοὺς δημοσίους υπαλλήλους, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε μορφή ἐργασίας.

Ἄς ἐξετάσουμε τώρα πὰ εἶναι ἡ ἀξία τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ καὶ ἂν ἀξίζει πραγματικὰ νὰ δαπανήσουμε γι' αὐτὸ ἕνα τόσο μεγάλο ποσὸ, ἀφοῦ ἡ προσθετὴ αὐτῆ δαπάνη, που θὰ χρησιμεύῃ γιὰ τὴν αὐξηση τοῦ μισθοῦ ἀντιπροσωπεύει ἕνα κεφάλαιο ἀπὸ δεκαπέντε ἑκατομῦρια πάνω κάτω.

Εἶπαμὲ πὼς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου αὐτοῦ θὰ εἶταν μεγαλύτερη ἀσφάλεια στὶς κοινωνικὲς συναλλαγές. Τὶ κερδίζουμε ὅμως μ' αὐτὴ τὴν ἀσφάλεια; Σήμερα στὰ περισσότερα μέρη τοῦ κόσμου ἔχει πὰ γίνῃ κοινὸ ἀπόχτημα ἡ ἰδέα, πὼς ἡ ἀντίληψῃ που διατηροῦν ἀκόμα γιὰ τὸ δίκαιο ὁ νόμος καὶ ὁ δικαστὴς, δὲν συμβιβάζεται μὲ τὶς σημερινὲς κοινωνικὲς σχέσεις καὶ ἀνάγκες, πὼς ὁ τύπος τρώει τὴν οὐσία, πὼς ὁ δικαστὴς ἐνδιαφέρεται μονάχα νὰ ἐκδώσῃ μιὰ ἀπόφαση, που οἱ νομικὲς ἔννοιες νὰ εἶναι σὲ μιὰ ἀδιάσπαστη λογικὴ σειρά, χάνοντας τὴν οὐσία μπροστὰ στὴν ἔννοια, πὼς πολλὰς φορὰς βρισκόμαστε μπροστὰ στὸ ἀκατανόητο φαινόμενο, μιὰ δικαστικὴ ἀπόφαση νὰ καίξῃ μὲ τὶς λέξεις καὶ νὰ μὴν προστατεύῃ τὸ συμφέρο ἐκεῖνο, που εἶταν ἄξιο νὰ προστατευθῇ (βλὲ κατὰ τὴ γνώμη τὴν δική μου, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμη τοῦ ἴδιου τοῦ δικαστοῦ, που βγάζει τὴν ἀπόφαση) γιατί; γιατί δὲν ἐτηρηθῇ ὁ τύπος. Τὶ νὰ ποῦμε γιὰ τὸ δικὸ μας τὸ δίκαιο μὲ τὶς σκουριασμένες ἀντιλήψεις καὶ μὲ τοὺς πιδ σκουριασμένους δικονομικοὺς τύπους; Τὶ θὰ ὠφελῆσῃ τὸ χωριάτη γεωργὸ, που τὸν σέρνει ὁ τοκογλύφος μπροστὰ στὸ δικαστὴ, ἂν ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφαση δέκα μέρες ἢ ἕνα μῆνα μπροστότερα, ἀφοῦ οὔτε ὁ νόμος οὔτε ὁ δικαστὴς μποροῦν νὰ τὸν σώσουν ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ τοκογλύφου καὶ ἀπ' τὴν οἰκονομικὴ του κακομοιριά; (εἶναι δὲ γνωστὸ πὼς ὁ κόσμος πολὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ ἐκδιᾶσῃ τὶς οἰκονομικὲς σχέσεις). Ἄν πάρουμε τώρα καὶ τοὺς δικαστὲς μας (τοὺς περισσότερους βέβαια) μὲ τὴν ἀποκλειστικὴ δικηγορικὴ μόρφωση, τὴ στενὴ ἀντίληψῃ καὶ τὴν ἔλλειψῃ κάθε οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ στοιχείου, θὰ ἴδουμε πὼς ἡ περίφημη αὐτῆ ὠφέλεια τῶν συναλλαγῶν δὲ μὰς ὠφελεῖ καὶ πολὺ, γιατί ἐπὶ τέλους μιὰ τέτοια ὠφέλεια μποροῦμε νὰ ἐπιτύχουμε καὶ ἂν ἀποφασίσουμε νὰ ρίχνουμε κληρο γιὰ νὰ λύσουμε τὶς κοινωνικὲς διαφορὰς.

Συμπέρασμα αὐτῶν εἶναι πὼς ἡ αὐξηση αὐτῆ τοῦ μισθοῦ τῶν δικαστικῶν μπορεῖ νὰ δειάξῃ πινάκια, δὲν μπορεῖ ὅμως οὔτε τὴν ἀντίληψῃ νὰ ἀλλάξῃ οὔτε τὴν οὐσία νὰ μεταβάλλῃ.

Πόσο διάφορα θὰ εἶταν τὰ ποτελέσματα, ἂν θέ-

λαμε αυτό το ίδιο ποσό να διαθέσουμε για οικονομική βόσση μιᾶς φωτισμένης γεωργικής πολιτικής, πού θά εἶχε σκοπὸ νὰ ἰδρύσῃ γεωργικὰς τράπεζας καὶ σὲς τελευταίας πόλεις, νὰ ποσπάσῃ τὸ γεωργὸν πραγματικὰ καὶ τελειωτικὰ ἀπ' τὰ νύχια τοῦ τοκογλύφου, νὰ τὸν ἀνακουφίσῃ ἀπ' τὴν οικονομική του κακομοιριά καὶ νὰ δυναμώσῃ τὸν κυριώτερον οικονομικὸ παράγοντα τοῦ τόπου.

Αὐτὰ θὰ εἶταν τὰ ριζικά καὶ προοδευτικά, τὰ λα εἶναι μιὰ καὶ περιορισμένα.

ΚΥΒΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δευτέρα 5 Δεκέβρη — Κυριακή 11 Δεκέβρη

ΠΑΛΙ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ. Ὁ Πατσουράκος ἐξακολουθεῖ νὰ φρονιάζει, ἀπὸ σ' αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους του ἔδωκε φούμαρα τὸ νέο Σύνταγμα. Τώρα ζητάει τὴν πάφην τοῦ Παλαμά γιατί δημοσιεύει ἐνυπόγραφα ἄρθρα στὸ «Νουμά» σὲ γλώσσα δημοτική. Αὐτὸ λέγεται ἐλευθερία τῆς σκέψης στὸν περιούσιο τόπο μας. Καὶ πού εἶμαστε ἀκόμα; Βρισκόμαστε πεῖθ' στὴν Ἀνατολή ἐνὸς ἄλλου μεσαιῶνα χάρι στὴν ἀδυναμία τοῦ κ. Βενιζέλου, ὅσο νὰ βρεθῆ ὁ πολιτικὸς πού θάχει τὴ δύναμη (κι' ἐλπίζουμε πὼς αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ κ. Βενιζέλος στὴ δευτέρα πρωθυπουργία του) νὰ κάνει πραξικόπημα γιὰ νὰ καταργήσει τὸ ἄρθρο 107. Ὡς τὰ τότε ἂς ἀνεχτοῦμε τὰ γαυγίσματα τῶν Πατσουράκων.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΣ. Ἰκανοποιητικὸς οἱ δηλώσεις τοῦ κ. Ἰπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν γιὰ τὴ διαθέση τῶν χρημάτων τοῦ δανείου. Τὸ Κράτος ἀπὸ τὰ 92 καθαρὰ ἑκατομμύρια τοῦ δανείου ἔχει καταθεμένα 58 ἑκατομ. καὶ μάλιστα χῶρὶ' ἀπ' αὐτὰ καὶ ἄλλα 12 ἑκατομ. πλεονάσματα ἀπ' τὰ ἔσοδα τοῦ Προϋπολογισμοῦ· ἔχει λοιπὸν κάπου 72 ἑκατομ. τοκισμένα τὸ Κράτος σὲ Τράπεζες, ἐπαρκεῖ σὲ ἐξοδὰ του μὲ τὰ τακτικά του ἔσοδα, ἔχει δὲ νὰ λαβαίνει καὶ τὰ πλεονάσματα ἀπ' τὴς ὑπέγγυες προσόδους τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας τοῦ 1911 ἄλλα ἕξη ἑκατομ. Κρίμα μόνον, πού χρεωθήκαμε ἀδίκως καὶ πλερώνουμε σήμερα κάπου 3 ο) διαφορά τόκου, πού τὰ δίνουμε ἀπ' τὴν τσέπη μας!

ΟΙ ΕΧΤΡΟΙ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ. Σ' ἓνα ἄρθρο του μ' αὐτὴ τὴν ἐπιπεφαλίδα βρῖσκει τὸ «Σκρίπ» τῆς Τρίτης πὼς οἱ Κρητικοὶ ἔχουν ἐχτρὸ τώρα τὸ ἐπί-

σημο ἑλληνικὸ Κράτος, πού ὑπονομεύεται: τὰ ἔθνικὰ δίκαια. Γι' αὐτό, λέει, θ' ἀγωνιστοῦν μόνοι τους μὲ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ «ἐναντίον ΟΙΩΝΔΗΠΟΤΕ ἐχτρῶν του» γιὰ νὰ κατακτήσουν τὴ λύση πού ἐπιβάλλει ἡ ἐνδοξη ἱστορία τους. Παρόμοιες ἀηδίες ἀναμασσῶν βέβαια διαρκῶς τὰ κυριολεκτικῶς κίτρινα, ρεδόλδερ-φύλλα, πού ἀγαναχτεῖ κανένας νὰ τὰ διαβάσει. Μὰ βρε ἄνθρωποι ἐξ ἡμῶν δεχθετε τέλος πάντων παιδὲς εἶν' αὐτὸς ὁ λαὸς, πού εἶναι μὲ τὸ μέρος τῶν Κρητῶν; Δὲ βλέπετε τὴ γενικὴ ἀδιαφορία; Δὲ βλέπετε πὼς ὁ κόσμος βαραῖθηκε τὴ διαρκὴ ἀγωνία καὶ χρειάζεται ἡσυχία; Ἡ θαρρεῖτε πὼς «ὁ λαὸς» εἶναι ὁ Καζάζης, ὁ Μιστριώτης κι οἱ δὴθεν Ριζοσπαστικοί; Καὶ μεῖς ζοῦμε μέσα στὸ λαὸ καὶ μιλοῦμε μαζὺ του καὶ κανέναν δὲν ἀκούσαμε πού νὰ μὴ συμφωνεῖ μὲ τὴν κρητικὴ πολιτικὴ τῆς Κυβέρνησης. Ἴσως ἔμω ἔσεῖς νὰ ἔχετε ἄλλη τάξη τοῦ λαοῦ, μπραβοκαρόμιστους τοῦ παλιοῦ καιροῦ — κι' αὐτὴ φυσικὸ νὰ μὴν εἶναι καὶ τόσο πολὺ εὐχαριστημένη. Ὅσο γιὰ τὸ τί μποροῦν οἱ Κρητεῖς μοναχοὶ νὰ καταφέρουν — αὐτὸ δὲ τὸ εἶδαμε καὶ τὸ βλέπουμε καὶ μόνο ἡ λύσσα σας δὲν σὰς ἀφίνει νὰ τὸ πεῖτε ἂν καὶ τὸ βλέπετε καὶ σεις! Σὰς ἀφίνει βλέπετε ὁ πατριωτισμὸς νὰ ὀργιάζετε — κι' αὐτὰ τὰ ὄργια δικαιολογοῦν πέρα πέρα ἐκείνου; πού προτιμοῦν νὰ λείψι ἐλότεια αὐτὸ τὸ αἶσθημα, παρὰ νὰ τὸ ἐκμεταλλεύονται οἱ χυδαῖοι δημαγωγοὶ κι οἱ ἐκδιαστῆς.

Η ΣΥΓΝΩΜΟΣΙΑ. Λίγο μυθιστορηματικὰ πράγματα διηγεῖται στὸ φύλλο τῆς Πέμπτης ἡ «Πατρίς». Διακόσοι δυσαρεστημένοι συνωμότησαν γιὰ νὰ σκοτώσουν τὸν Πρωθυπουργὸ κι' ἔβαλαν κάποιον νὰ τὸν σκοτώσει — μὰ τὸν ἐπίασαν καὶ τὸ περίεργον εἶναι πὼς ἐδραπέτευσε, ἂν καὶ βέβαια θὰ τὸν φρουροῦσαν κάπως προσεχτικὰ. Σὺν εἶδαν αὐτὰ οἱ διακόσοι ἀποφάσισαν νὰ τελειώσουν μονάχοι τὴ δουλειὰ τῆς νύχτα τοῦ Ἁγίου Νικολάου — γι' αὐτὸ εἶχαμε τὴ νύχτα ἐκείνη ἐπιφυλακῆς, περιπολίας, ὑπουργικὰ συμβούλια, ἀνακρίσεις στὸ Τρίτο Πυροβολικὸ καὶ τὰ ρέστα. Ἴσως καὶ νὰ γινε — μὰ τὴν ἱστορία ἐμεῖς τοῦλάχιστο δὲν τὴν πιστεύουμε, ὕστερα μάλιστα ἀπ' τὴν ἐκούσια παράδοση τοῦ ὑπόδικου, πού εἶχε δραπέτευσεν. Φαίνεται μᾶλλον πὼς εἶταν κόλπο τῆς «Πατρίδας» γιὰ ν' αὐξήσει τὴ δημοτικότητα τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ὡς τόσο — ἂν πραγματικῶς βρῖσκονται ἄνθρωποι μὲ τέτοια σκέδια ἢ φρενοβλαβεῖς ἢ τῶν κατέργων θὰ εἶναι κι ἔχει καθήκον ἡ Κυβέρνηση νὰ ἐπιμείνει σὲ κανονικὰς ἀνακρίσεις γιὰ νὰ μάθει τέλος πάντων ὁ κόσμος τὸ τί γίνεται καὶ νὰ δώσει τὸ χρειάζομενο μᾶθημα στοὺς κυρίους

γιατί όσες δυσαρέσκεις κι αν γέννησε ή πολιτική του Πρωθυπουργού (έξόν από προσωπικούς λόγους) κι όσο κι αν άφησε πολλές έλπίδες που είχαμε στην άρχή στηρίξει άπάνω του δίχως ίκανοποίηση—όμως σ' ένα σημείο συμφωνεί σήμερα ή μεγάλη πλειονοψηφία πώς προς τό παρόν δέν φαίνεται άλλος ίσος ή καλλίτερος που νά τόν διαδεχτεί.

Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ. Γράφαμε στο άλλο φύλλο πώς είτε άμεση είτε έμμεση όρισθεί ή έκλογή του δημάρχου δέν έχει σημασία στην κατάσταση του λαού μας και πώς κάλλιο νά μὴν πολυσκοπισθεί ή Βουλή ποιά νά διαλέξει. Εύτυχώς στη δεύτερη άνάγνωση δέν έγινε συζήτηση και ψηφίστηκε ή άμεση έκλογή, γιατί ο Ρέπουλης κι ο Πρωθυπουργός επέμειναν σ' αυτή. Σ' έμάς έκανε άπ' τή μικρή αυτή συζήτηση έντύπωση μόνον ό,τι είπε ο Πρωθυπουργός, κι αυτό ένισχύει ό,τι γράφουμε άλλου πώς ο κ. Βενιζέλος δέν έχει συστηματοποιημένες φιλελεύτερες ιδέες στο κεφάλι του. Έδήλωσε δηλ. ο Πρωθυπουργός πώς τό έμμεσο σύστημα δέν ώριμασε ακόμα στην κοινή συνείδηση και πώς πρέπει νά γίνουν δυο τουλάχιστον άμεσες έκλογές για νά γίνει σκέψη νά φέρουμε τό έμμεσο σύστημα! Αυτό μάς θυμίζει όσα παρόμοια είπε άλλοτε ο Πρωθυπουργός για τή Γερουσία! Τόσο ή έμμεση έκλογή όσο κι ή Γερουσία έχουνε συντηρητικό χαρακτήρα, γιατί περιορίζουν τήν έλευτερία του λαού και σχηματίζουν άριστοκρατικές τάξεις. Όσο δέ περνάει ο καιρός και μορφώνονται οι λαοί, προσπαθούν όπου έχουν έμμεση έκλογή ή Γερουσία νά τις πετάξουν. Τέτοια είναι ή τάση άλλου· θέλει τώρα ο κ. Πρωθυπουργός σέ μάς ή πάροδος του χρόνου νά φέρει σέ τέτοια άποχτήνωση τό λαό, που πρέπει νά του άφαιρηθούν έλευθερίες, γιατί σήμερα δέν είν' ακόμα ώριμος για τήν άφαίρεση αυτή;!!

ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ. Χωρίς καμμία ζώή ή συζήτηση τής Πέμπτης στη Βουλή για τά Κρητικά—έπειτα άπ' τις δηλώσεις του Πρωθυπουργού. Η συζήτηση κατάντησε φιλολογική, καθώς πολύ σωστά παρατήρησε ο κ. Κουλουμπάκης, γιατί έλειπε ή ώρισμένη πρόταση, που γι' αυτή νά λάβει άποφάσεις ή Βουλή. Τό φινάλε είτουν όπωσδήποτε πώς άπάντηση στο γράμμα τής Κρητικής έπαναστατικής Συνέλευσης δέν έστειλε ή Βουλή κι έτσι ύστερ' από λίγες άγορεύσεις, έξατμίστηκε ή συζήτηση και τέλειωσε με τήν άνάκληση στην τάξη ενός βουλευτή, που θα θέλησε φαίνεται νά κάμει

ρεκλάμα, ύποστηρίζοντας πώς ή πολιτική τής Κυβέρνησης είναι προδοτική.

ΒΑΜΠΑΚΙΑ. Με μεγάλη χαρά διαβάσαμε τή συνέντευξη του ύπουργού τής Έθνικής Οικονομίας για όσα έκανε τό νέο Ύπουργείο για τήν ανάπτυξη του έθνικού πλούτου. Η καλλιέργεια του βαμπακιού έφερε θαυμάσια άποτελέσματα, αν και μόνο 7 1)2 χιλιάδες στρέμματα καλλιεργήθηκαν φέτος. Η γνώμη του Ύπουργού είναι πώς πρέπει νά γίνει σέ μεγάλη κλίμακα ή καλλιέργεια βαμπακιού και ν' αντικαταστήσει τήν καλλιέργεια των σιτηρών, που δέν τή σηκώνει τόσο τό κλίμα του τόπου μας. Σύμφωνα με τους ύπολογισμούς του Ύπουργού από τά βαμπακία θάχουν οι γεωργοί σ' έναν χρόνο εισόδημα που θα είναι σχεδόν ίσα με τήν αξία του κτήματος. Χαίρουμε, που ο Ύπουργός ακολουθεί ώρισμένη παραγωγική πολιτική και 'συστηματικά κι έλπίζουμε πώς αν τά πράγματα είναι όπως φαίνεται άπ' τά λόγια του Ύπουργού θάχουμε εύεργετικά άποτελέσματα για τήν παραγωγή του τόπου μας. Χαίρουμε προ πάντων γιατί για πρώτη φορά καταβάλλεται συστηματική φροντίδα για τήν ανάπτυξη του έθνικού πλούτου, ένφ' ως τώρα οι διάφορες Κυβέρνησεις θυμότανε τόν έθνικό πλούτο μόνο για νά τόν φορολογήσουν. Άς έλπίζουμε πώς με τό νέο ύπουργείο θάχουμε πειά συστηματική γεωργική πολιτική, πολιτική που δέ θάχει νά επηρεαστεί άπ' τις πολιτικές διαμάχες.

Ο ΠΡΟ-ΎΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ. Ματαιώθηκε πειά όριστικώς ή ψήφιση του Προϋπολογισμού άπ' τή Βουλή αυτή κι έτσι μόλις κατά τόν 'Απρίλη θα έρθει ή σειρά του κι έν τώ μεταξύ θα περνούμε με δωδεκατημέρια. Μιά άκόμη άπογοήτεψη για όσους έλπίζαμε πώς οι πολιτικές μέθοδες του παρελθόντος δέν θα εξακολουθούσαν άκόμα. Τήν Κυβέρνηση δέν τή δικαιολογεί τίποτε για τή διαγωγή τής αυτή, γιατί μπορούσε ο κ. Ύπουργός των Οικονομικών νά μὴν περίμενε ως τις 12 του Δεκέβρη για νά τόν υποβάλει που και τίποτε έκτακτο νά μὴ συνέβαινε πάλι δέν μπορούσε νά ψηφιστεί· γιατί τουλάχιστο 10 - 15 μέρες θα χρειαζότανε ή έπιτροπή τής Βουλής για νά τόν έπεξεργασθεί και τέσσερες τουλάχιστο μέρες χρειαζότανε νά ψηφιστεί ο Προϋπολογισμός με τό νέο Σύνταγμα - αν και ούτε τόσες δέν θα είταν άρκετές αν έπρόκειτο νά γίνει σοβαρή συζήτηση. Θα έπρεπε λοιπόν νά είχε υποβληθεί στα

μέσα του Νοέβρη ὁ Προϋπολογισμὸς ἂν ἡ Κυβέρνηση εἶχε σκοπὸ νὰ τὸν περάσει καὶ νὰ τὸνε συζητήσει σοβαρὰ. Ἄν τώρα ἔ κ. Κορομηλάς δὲν μπορούσε νὰ τὰ καταφέρει, ἔπρεπε νὰ τὸ νοιώσει ἐγκαίρως καὶ νὰ παραμερίσει γιὰ νὰ τὸν διαδεχτεῖ ὅποιος αἰσθανότουνα τῆ δύναμη νὰ ἐργαστεῖ ὅσο ἔπρεπε γιὰ νὰ μὴν παρουσιαστῆ Κυβέρνηση ἀνορθωτικὴ μὲ τὰ καμώματα τῆς κακότυχης φαυλοκρατίας.

Εἶχαν τυπωθεῖ τὰ πραπάνου ἔταν ὑποβλήθηκε ὁ Προϋπολογισμὸς μὲ τὸ σκοπὸ νὰ ψηφιστεῖ τώρα. Μὰς εὐχαρίστησε αὐτό, ἂν καὶ ὁ χρόνος ποὺ μένει στὴ Βουλὴ δὲν ἀρκεῖ γιὰ συζήτηση τῆς περικυπῆς. Γιὰ τὸν Προϋπολογισμὸ θὰ γράφει σὲ ἄλλο φύλλο τοῦ «Νουμά» εἰδικὸς συνεργάτης μας.

ΤΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ. Δὲν βλέπομε τοὺς λόγους ποὺ ἀνάγκασαν τὴν Κυβέρνηση νὰ μισοαπαπαγορέψῃ τὸ συλλαλητήριον. Τέτοια διαδήματα ὄχι μόνον ἀποτελοῦν κακὸ προηγούμενον καὶ γι' ἄλλες Κυβέρνησεις καὶ ἂν ἴσως πρόκειται γιὰ σοβαρὰ ζητήματα καὶ τίμιες διαθέσεις, ὄχι μόνον φαίνεται ὡς ἀνκαταστρατήγηση τῆς ἐλευτερίας ποὺ δίνει τὸ Σύνταγμα μάλιστα ἀπὸ φιλελεύτερη Κυβέρνηση — μὰ καὶ πολιτικὸ λάθος εἶτανε γιὰτι ἔμεῖς τὸ θεωροῦμε βέβαιο πὼς τὸ συλλαλητήριον εἰς τὰ πετύχαινε καὶ ἔτσι θὰ βλεπε ὅλος ὁ κόσμος καθαρὰ τὰ πράματα καὶ δὲ θὰ πίστευε στὰ τερατολογήματα τοῦ ἀντιπολιτευόμενου τύπου γιὰ τὴ στάση τοῦ λαοῦ. Ὅπως ὁποτε καταδικάζομε τὴν πολιτικὴ τῆς Κυβέρνησης ἂν καὶ δὲν εἶμασθε διόλου σύμφωνοι μὲ κείνους ποὺ διοργάνωναν τὸ συλλαλητήριον, γιὰτι προτιμοῦμε τὸ νὰ γίνῃ καὶ μιὰ φορὰ κατάχρηση τῆς συνταγματικῆς ἐλευτερίας, παρὰ νὰ τὴν καταργήσῃ αὐθιχερῶς ἡ Κυβερνητικὴ.

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ. Γιὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Κέντρου ποὺ ἔγιναν τὴν Κυριακὴ, τὸ λόγο τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τὴν ἐργασία τοῦ Κέντρου ἐν γένει θὰ γράψομε σὲ ἄλλο φύλλο τοῦ «Νουμά».

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ. Ὁ λαὸς μας εἶναι περιφρονημένος, ἡ γλῶσσα του εἶναι χυδαία, γι' αὐτὸ οἱ ἀντιπρόσωποι του ἐρίζουν μιὰ ξένη καὶ νεκρὴ γλῶσσα γιὰ ἐπίσημη γλῶσσα του — καὶ ὅμως αἰσθάνεται ἡ γλωσσικὴ ἐταιρεία τὴν ἀνάγκη νὰ μαζέψῃ τοὺς γλωσσικούς της θησαυρούς καὶ νὰ μᾶς βεβαιώνει μὲ τὸ στόμα τοῦ Προέδρου τῆς πὼς ἀπ' τοὺς γλωσσικούς διαγωνισμούς προέρχονται ὠφέλειες γιὰ τὴ γλῶσσα.

Ἄπ' τὴν ἄλλη μεριά ἐργάζονται καιρὸ τώρα οἱ νέοι μας φιλόλογοι νὰ κάμουν μὲ προστασία τοῦ ἐπίσημου Κράτους τὸ λεξικὸ τῆς μιλιτηγῆς γλῶσσας, τῆς γλῶσσας αὐτῆς ποὺ τὴν ἀναφέρουν ὅλοι συνήθως μόνον γιὰ νὰ τὴ βρῖσουν καὶ τὴν περιφρονήσουν. Ἐμεῖς χαίρομε γιὰτι μέσα σὲ τόσες ἀντίφασες ἐρχονται καὶ οἱ ἐχτροὶ μας νὰ μολογήσουν τὴν ἀξία τῆς δημοτικῆς, καὶ ἡ χαρὰ μας δὲν ἔχει ὄρια ἔταν βλέπομε τὸ ἐπίσημον Κράτος νὰ ὁμολογῇ πὼς ἡ ἐπίσημη γλῶσσα του δὲν εἶν' ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, **δὲν εἶν' ἡ ἐθνικὴ μας γλῶσσα**, γράφοντας αὐτὸ ἐγγράφον τοῦ στή δημοτικῆς, ὅπως ἔβλεπε σὲς ἔδηγίες γιὰ τὴν προφύλαξη ἀπ' τὴν χολέρα ἢ στὰ δελτία τῆς γεωργικῆς στατιστικῆς. Ἔτσι σιγά-σιγά ἀρχίζει νὰ σηκώνει κεφάλι ἡ Ζωντανὴ γλῶσσα ὅσο ν' ἀνοιχτοῦν τὰ μάτια τοῦ λαοῦ καὶ φωτισμένος πιά νὰ δηλώσῃ δυνατὰ πὼς ἡ ἐπίσημη γλῶσσα του δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπ' τὴν Ἐθνικὴν του γλῶσσα, τὴ δημοτικὴ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

Τὸ γράμμα αὐτὸ βρέθηκε στὰ χαρτιά κάποιου Ρωμοῦ ποὺ πέθανε τώρα τελευταῖα στὴν Πόλη καὶ τὸ δημοσιεύομε πρῶτον ἔμεῖς, γιὰ νὰ θυμίσουμε στοὺς τωρινούς Ρωμοὺς πὼς ἀγωνίζονται τὰ ἔθνη γιὰ νὰποκτήσουν τὴν πολιτικὴν τους ἐλευτερίαν καὶ τὴν πολιτικὴν ἑνωσὴν τῆς φυλῆς τους. Ἐκεῖνα ποὺ ἔλεγαν στὸ γράμμα τοὺς αὐτὸ, τὰ ἔκαμαν.

Οἱ εὐρισκόμενοι ἐγκλειστοὶ εἰς τὸ Κάστρον τῆς Πάτρας σὰς εἰδοποιούμεν, ὅτι ἔμεῖς σκοπὸν κακὸν ποτὲ δὲν ἔχομεν διὰ λόγου σας μῆτε διὰ τὴν ζωὴν σας, μῆτε διὰ τὴν τιμὴν σας. Τοῦ λόγου σας ὅμως ἠθελήσατε μὲ δολιότητα νὰ μᾶς σκοτώσετε, νὰ μᾶς διαγομῆσετε, καὶ νὰ μᾶς καύσετε τὰ σπῆτια μας, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἔμεῖς ἐφερθήκαμεν ἐχθρικῶς πρὸς ἑσᾶς. Μ' ὅλον τοῦτο ἔμεῖς πάλιν διὰ τὴν φιλανθρωπίαν, ὅπου ἔχομεν, καὶ διὰ τὴν ἀναμεταξύ μας φιλίαν δὲν ξεσυνερίζομεθα τὰ σκληρὰ φερόματα σας, ἀλλὰ σὰς φανερόνομεν φιλικῶς, καὶ σὰς δίδομεν τὴν εἴησιν, ὅτι τοῦτο τὸ κίνημα ὅπου βλέπετε ἐδῶ, δὲν εἶναι μόνον εἰς τὴν Πάτραν, ἀλλὰ ὅλον τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων μὲ τὰ ἄρματα εἰς τὸ χεῖρ ζῆτεῖ τὴν ἐλευθερίαν του, καὶ τῆς πατρίδας του μὲ ἀπόφασιν, ὅπου ὅσοι τῶν ἔθω μακρῶν ἀντισταθοῦν, θέλουν τιμωρηθῆ ἀπὸ τὰ ἄρματα τοῦ γένους. Ὅθεν ὅλα τὰ κάστρα εἶναι μουχασιρά. (1) ὅλοι οἱ στενοὶ τόποι εἶναι πια-

(1) Ἀποκλεισμένα.

σμένοι ἀπὸ πλῆθος ἀρμάτων τῶν ῥωμαίων, καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς τούρκους ἔχουν γνῶσιν, ζητοῦν μὲ τὸν τρόπον, ὅπου χρειάζεται καὶ κάμνοντας συνθήκας, γλιτώνουν καὶ τὴν τιμὴν τους καὶ τὴν ζωὴν τους. Λοιπὸν φίλοι, κάμνομεν τὸ γειτονικὸν χρέος μας, καὶ σὰς βεβαιώνωμεν, ὅτι βοήθειαν ἀπὸ κανένα μέρος μὴ προσμένετε, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ σὰς ἔλθῃ· ἀλλὰ πάρετε μέτρα καλὰ, ὡς φρόνιμοι ὅπου εἴστε, διὰ νὰ φυλάξετε καὶ τὴν ζωὴν σας, καὶ τὴν τιμὴν σας· εἰ δὲ μὴ, τὸ κρίμα ἄς εἶναι εἰς τὸν λαϊμὸν σας. Μὴ στοχασθῆτε ὅτι ἔχετε τέσσαρας, πέντε ῥωμαίους, καὶ τοὺς βασανίζετε, ἀλλὰ μάλλον θέλετε διερεθίσει τὴν ὀργὴν τοῦ γένους ἐναντίον σας· καὶ εἴστε οἰκοκυραῖοι νὰ ἀκολουθήσετε ἐκείνου ὅπου θέλετε, ὕγιαίνετε.

Πάτρα τῆ 28 μαρτίου 1821.

Ο ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ
Ο ΑΡΧΙΜΑΝΑΡΙΤΗΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΗΜΙΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΟΝΤΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΟΝΤΟΣ
ΜΠΕΝΙΖΕΛΟΣ ΡΟΥΦΟΣ

Ν᾽ ἀγαπᾶς, ποιητὴ μου, τοὺς πατέρες. Ν᾽ ἀγαπήσης ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι μιά. Νὰ τὴν ἀγαπήσης ἀπὸ τὰ παμπάλαια τὰ χρόνια ἴσια μὲ τὰ σημερινά μας. Νὰ μιμηθῆς τοὺς ἀρχαίους, τοὺς προγόνους, τοὺς θεοὺς μας. Τοὺς ἔχουμε στὰ σπλάγχνα μας ἀρτούς. Νὰ λατρέβῃς τὸν καιρὸ σου, καθὼς λατρέβανε τὸ δικό τους ἐκεῖνοι· νὰ λατρέβῃς καὶ σὺ τὴν ἀλήθεια. Εἶναι ὠραῖα τὰ ἰδανικά τους· ἴσως τοὺς λείπανε μερικὰ πού μᾶς τὰ μάθανε οἱ αἰῶνες καὶ οἱ καημοί. Δὲ γνωρίζανε τὴν ποίηση τῆς δυστυχίας καὶ τῆς θλίψης. Ἐγὼ θὰ τὴ δώσω στὴν Ἑλλάδα, κ' ἓνα δάκρι ἀπὸ τὰ μάτια μου θὰ στάξῃ, πανάγαθο δάκρι πού ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα μιά μέρα θὰ περρυθῆ στὰ διψασμένα τὰ ἱερὰ χώματά μας.

✠

Μήπως ἡ ἀγάπη δὲν ἔχει κί ἀφρτὴ τὰ ξυπνητοῦρια της, ὅπως τὰ βλέπουμε καὶ σ' ἓνα ἔθνος; Πόσοι, στὸν ὄχλο, πού δὲν τὸ νοιώθουνε κάνε τί θὰ πῆ ἀγάπη, μὲ τί τρόπο θάγαπήσουνε καὶ θάγαπηθοῦνε! Ἡ ἀγάπη τους εἶναι ἀπὸ γεννησιμιό τους ἓνα μάσημα, ἓνα κίνημα, μιά κάποιου τους λειτουργία. Δὲν ἔχει τὰ μέσα ὃ τυχόντας νάγαπήση. Μπορεῖ ρομάντζο ἀλάκαιρο νὰ γραφῆ μὲ τὴν ἀπροετοιμασία μας στὴν ἀγάπη. Θέλει φλέβα ἰδιαίτερη, θέλει τζένιο ἢ ἀφροντία της. Γιὰ νὰ πιάσης γερὴ δουλειά, πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ καρδιά σου ὠριμη, ὅπως πρέπει στὰ ἔργα τὰ δικὰ μας νὰ εἶναι ὠριμος ὃ νοῦς.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Ἄπ' ὅσα ἔγραφε στὸ περασμένο φύλλο ὃ κ. Μπουρνιάς γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Βαμβέτσου φαίνεται πὼς πρῶτα δὲν τὸ πολυκατάλαβε καὶ δεύτερο πὼς ἡ μεταφυσικὴ τοῦ ἰδεολογία δὲν μπορούσε νὰ ἰκανοποιηθεῖ ἀπ' τὴν ἐμπειρικὴ μέθοδον πού βρῆκε μπροστά του. Ἄν τὸ δεύτερο δικαιολογεῖται, τὸ πρῶτο δὲν τὸ περίμενα μὲ τὴν ὑπερβολικὴ σαφήνεια τοῦ βιβλίου ὃ κ. Μπουρνιάς δὲν κατάλαβε κἂν ἂν ὃ συγγραφέας (πού ἀρνεῖται καθὲ ἀπόλυτη ἀλήθεια) «δέγεται τοὺς λογικοὺς νόμους, ὅτι ἀληθεύουνε γενικά!» ἢ ἂν μιλεῖ γιὰ τὸ ἐμπειρικὸ ἢ τὸ ὑπερβατικὸ ἐγώ! Ἐπίσης δὲν κατάλαβε ὃ κ. Μπουρνιάς τὸ χωρίον ἀπ' τὴν σελ. 3 πού παραθέτει, ἀπορώντας γιὰ τὴν ἐξαφνὴ διάκριση τοῦ νοεῖν ἀπ' τὸ εἶναι· κί ἔμως τὸ χωρίον εἶναι ἀπλοῦστατο — πολεμὲ τὴ θέσῃ τοῦ ζητήματος πού γινότανε ὡς τώρα «τί εἶναι (ἀντικειμενικῶς ὀρθά) κάτι τι» καὶ ρωτᾷ ἓνα ὠρισμένο ὑποκείμενον τί ἐννοεῖ αὐτό, τί εἶναι κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ κάτι. Ἐπίσης παρανοεῖ ὃ κ. Μπουρνιάς τὸ χωρίον «ἀπ' ἐναντίας ἢ ἐννοια παρουσιάζεται μάλλον ὡς ὑποκειμενικόν τι», καὶ περνᾷ τὸ μάλλον γιὰ ἀντίθεση πρὸς τὸ ἦττον! Στὴν πολὺ κόσμον ἐν τούτοις δὲν ἄφηκε ἀμφιβολία πὼς τὸ μάλλον αὐτὸ θέλει νὰ τονίσει τὴν ἀντίθεση πρὸς τὰ προηγούμενα, ἀντιστοιχεῖ ὅχι πρὸς τὸ γερμανικὸ vielmehr καὶ ὅχι mehr ἔπως νόμισε ὃ κ. Μπουρνιάς, πού γι' αὐτὸ φυσικὰ παράλλαξε τὴν ἐννοια τοῦ χωρίου. Ὅπως δὲ καταλάβε πιά (ἐπὶ τέλους!) ὃ κ. Μπουρνιάς πὼς δὲ μιλεῖ ὃ συγγραφέας γιὰ κανένα ὑπερβατικὸ ἐγώ, ζητᾷ μόνον τὴν ἐξήγησιν «πὼς περισσότερα ὑποκείμενα ἔχουν τὴν ἐννοια αὐτὴν» — πρᾶμα πού δὲν πιστεύω νὰ ἐνδιέφερε τὸ συγγραφέα νὰ τὸ ζητάσει.

Ὅσο γιὰ τὶς ἄλλες σύγχυσεις πού βρῆκε ὃ κ. Μπουρνιάς μὰ δὲν τις ἀναφέρει — ἵπ' τὰ παραπάνου καταλαβαίνει κανεὶς εὐκολὰ πὼς μπορούν νὰ ἐξηγηθοῦν μὲ τὸν ἴδιον τρόπο.

ΕΣΥ Κ' ΕΣΥ

Ἄχ! ναί, πρέπει νὰ τὸ ξέρῃ κανεὶς, ἂν καὶ σήμερον μόδα νὰ προκηρύχουνε τὸ ἐναντίον οἱ ἄντρες, πού ἀπὸ παιδιὰ τὰ εἶδανε, τὰ μάθανε, τὰ ξακριβολογήσανε τὰ καθέκαστα, πὼς ἡ γυναίκα εἶναι βάρυθρο χαλασμοῦ, πρέπει νὰ ξέρομε ξεναντίας πὼς μήτε τὸ φαντάζεται ὃ ἄντρες πόσο εἶναι στὸ βάθος καὶ παρυβάθος ἀθῶα ἢ γυναίκα, ὡς κ' ἡ πιὸ ἀνήθικη ἀκόμη.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Ίδιοχτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τὶς ἐπαρχίαι δεχόμεστε καὶ τριμηνες συνδρομές (δρ. τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲν προπλερώσει τὴν συνδρομὴ του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περιεχόμενα φύλλα που λιοῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίόσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίαι σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΟΙ

ΟΤΙ ΚΑΙ ἌΝ ΚΑΜΗΣ...

Ὅ,τι κι ἂν κάμης,
ὄχτρος μου ἢ βλάμης,
κι ἂπ' ὅποιο Γένος,
δικός μου ἢ ξένος,
τοῦ κάκου! Μπρός σου
πάντα θὰ μ' ἔχης·
πίσω μου τρέχεις.
Καὶ μὴν τὸ βιάζης
τὸ τρέξιμό σου
καὶ λαχανιάζεις.
Νὰ μὲ θυμᾶσαι,
τέτοιος ὁ νόμος!
ὁ πεζοδρόμος
μιᾶς ἔγνωιαι θάσαι,
κ' ἐγὼ μιᾶς χάρης
ὁ καβαλλάρης.

ΜΕΣΑ ΜΟΥ ΑΝΟΙΧΤΗΚΕ..

Μέσα μου ἀνοίχτηκε
βαθὺ πηγᾶδι
χωρὶς νερό.
Μέσα του κάθε
φρονούλα βόγγυσμα
λυπητερό.
Μέσα μου ὀλάνοιχτο
βαθὺ πηγᾶδι
χωρὶς νερό.

Καὶ ἡ πέτρα μέσα του
πάει, πέφτει, χάνεται
καὶ δὲ γτυπᾶ.

Βυθιά ὅλα μέσα μου
κι ἄδεια· καὶ τίποτε
δὲ φέγγει· τίποτε
πὸν νάγκιτᾶ.

ΝΙΑΤΑ ΠΟΥ ΣΒΥΣΑΤΕ...

Νιάτα πὸν σβύσατε,
προτοῦ γιὰ πάντι
σᾶς κλείσι ὁ τάφος,
κάλεσα κ' ἦρθε
καὶ σᾶς ἀνάστησε
ὁ θεὸς ζωγράφος.

Μέσα στὰ ξέθωρα
γῦρο μου τοῦ ἴσκιου
κόσμου χειμῶνα,
εἶστε ἢ γουιμμένη
χαρὰ τῆς Ἀνοιξης,
εἶστε ἢ εἰκόνα.

Μυρολογώντας σας
ἀντὶ τοὺς τάφους
νὰ σᾶς γυρέβω,
στὸν ἥλιο στέκω
δοξολογώντας σας
καὶ σᾶς λατρέβω.

ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ..

Τὰ Παραμῦθια
μὲ στὰ πιαλάτι.
Πηγὲς τὰ στήθια
κι αὐγὲς τὰ μάτια.

Τὰ Συναξάρια,
φτερά καὶ χέρια,
μαργουιτάρια
κι ἀχνὰ ἀγιοκέρια.

Τὰ Παραμῦθια
μὲ σαιγιτέβουν
καὶ μὲ γητέβουν,
μάτια καὶ στήθια.

Τὰ Συναξάρια
μὲ πᾶν ἐμένι
πρὸς τὰ φεγγάρια
τὰ ὄνειρεμένα,

ὅπου οἱ μαρτυροί,
κι ὅπου, ὦ χαρά!
θεῖο πανηγύρι.
Χέρια, φτερά.

ΕΣΥ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ.

Ἐσύ, Ἐπιστήμη,
κ' ἐσύ, Σοφία!
Τάντρα ἢ θρησκεία,
τίξιου κ' ἢ φήμη.

Μὲ πινοπλίι
σίδερο, ἀσήμι, —
καρδιά, νοῦ, μνήμη
καὶ φαντασίι

ἴδωστε ὅ,τι κλάνω
κι ὅ,τι δὲν ξέρει,
μακριά μου! Δός μου,

σ' ἐσένα ἀπάνω
νάπλώσω χέρι,
βιβλίο τοῦ Κόσμου.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΙΜΑΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Η ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Δὲν ξέρω ἂν ὑπάρχει δυσκολώτερο πρᾶμα ἀπὸ τὴν καλὴ τὴν περιγραφή. Τὸ μόνο ἴσως ποὺ μπορεῖ κανένας νὰ ὀνομάσῃ ἐπίσης δύσκολο εἶναι ἡ σιωπὴ μερικὲς φορές. Ὅμως ἡ δυσκολία αὐτὴ ἔχει κάπως ἠθικὸ χαρακτήρα, καὶ βγαίνει ἀπὸ τὸ θέμα μας.

Περιγραφὲς τοῦ βρόντου, ἄλλο τίποτα. Διάβασα τέτοιες κάμπροες, ὡς καὶ στὸ «Νουμά». Μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ στερενὲς περιγράφε ἓνα χελιδόνι ποὺ πήγαινε καὶ κελαιδοῦσε στὰ κλωνιά τῆς ἰτιάς κάθε βράδου. Τὸ χελιδόνι, πουλὶ ποὺ κελαιδεῖ. Ἡ ἰτιά, δέντρο ποὺ τοῦ ταιριάζουν τὰ κελαιδήματα, μάλιστα τὸ βράδου βράδου. Ὅμως ἡ περιγραφή θὰ περάσῃ γιὰ ἀληθινή, ὅταν τὸ δοῦμε καὶ ἀκούσουμε τὸ χελιδόνι νὰ χαιρετᾷ τὶς βραδινὲς ὁμορφιὲς σὴν ἰτιά ἀπάνω. Ἐγὼ ἀκόμα δὲν ἀκούσα, καὶ προσμένω νὰ μάθω ἂν ἀκούσε κανένας ἄλλος.

Ὁ περίφημος ὁ «κόραξ τῆς ἐρήμου» ποὺ ἀντιλαλοῦσε τὰ κλάματα ἐνὸς μακαρίτη ποιητῆ, καὶ μάλιστα ἀντίκρου σὲ νεκροταφεῖο, εἶναι ἄλλο, πιὸ κλασικὸ παράδειγμα ἀχμινῆς περιγραφῆς.

Ἡ δυσκολία καταντάει μεγαλύτερη, κ' ἡ σύχυσή πιὸ ἀπελπιστικὴ ὅταν ὁ τεχνίτης τῆς πέννας ἔχει τίποτις ἀπλὸ καὶ ζωντανὸ νὰ μᾶς πῆ, καὶ μᾶς τὸ σκεπάζει ἢ μὲ ρητορικὲς ἢ μὲ λογῆς λογῆς ἀσκοπεὶς πολυλογίαι. Ἄντις εἰκόνα βλέπεις τότες μουτζαλώματα, καὶ ἀντὶς ὀφίζονται σύννεφα.

Ἄλλου πάλε τὰ βλέπεις μὲ περιττὰ καὶ μ' ἀνάληθα στολίδια φορτωμένα τὰ πράματα. Πολυλογία καὶ αὐτὴ θὰ πῆ μὰ πιὸ βλαβερὴ, ἐπειδὴ μᾶς τὴν καταλείβει τὴ γυμνὴ καὶ τὴν ὁμορφὴ τὴν ἀλήθεια. Μανία ὁ φίλος μὲ τὶς **φιοριτούρες**. Ἐκεῖ ποὺ χρειάζονται ἴσιες, ἀπλές, φυσικὲς γραμμές, δὸς του καὶ σοῦ ιραβᾶει φιοριτούρες. Ὑλικὸ βγαλμένο ἀπὸ τὴ φαντασίι, λοιπὸν ἀκατάλληλο γιὰ τὰ πράματα.

Τὴ φαντασίι τὴ χρειάζεται βέβαια πάντα κανένας γιὰ νὰ παραστήσῃ ἓνα πρᾶμα σωστά. Αὐτὸ ναί. Τὴ χρειάζεται ὅμως γιὰ τὶς εἰκόνας ποὺ θὰ μᾶς δώσῃ γιὰ νὰ παραστήσῃ τάντικείμενὸ τοῦ ἀληθινά. Οἱ εἰκόνας αὐτὲς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι δὰ πάντα καὶ τοῦ πρώτου νεροῦ, καθὼς λόγου χάρι ἡ περιγραφή ποὺ μᾶς ἀφῆκε ἡ Σαφὼ μᾶς ὄριαις παρθέναις, ποὺ τὴν παρόμοιασε μὲ μῆλο ὄριμο καὶ ἀνέγγιχτο ποὺ κρέμεται ἀπάνω ἀπάνω στὸ δέντρο. Μπορεῖ ἀπλὰ νὰ μᾶς τὴν πῆ ἀφράτη, λυγερὴ, ἀπάρθενη, ποὺ καὶ αὐτὰ **εἰκονίζου** κάποια συστατικὰ μᾶς κόρης. Μπορεῖ τέλος νὰ τὴν πῆ καὶ βεργολύγερη, ἂν τύχη κ' ἔχει τέτοιο κορμί. Ὅλα αὐτὰ εἰκόνας εἶναι, καὶ χωρὶς κάποια φαντασίι καλὲς εἰκόνας δὲ γίνονται.

Τὸ συστατικὸ ὅμως ποὺ πρώτα πρώτα χρειάζεται, νομίζουμε, ὅποιος καταπιαιστεῖ νὰ περιγράψῃ, εἶναι ἡ **κυριολεξία**. Αὐτὴ ὀφίξει τὶς γραμμές, αὐτὴ δίνει τὰ χρώματα. Ὁ τεχνίτης ποὺ ξέρει νὰ δουλέψῃ μὲ τέτοιο σύννεργο, δὲν μπορεῖ νὰ μὴ μᾶς δώσῃ καὶ τὴ μορφῆ. Τὴ μορφῆ θὰ τὴ δώσῃ μὲ ἀληθινὸς καὶ μὲ μελετημένους παραλληλισμούς, μὲ **εἰκόνας**. Αὐτὲς σῶναι νὰ εἶναι φυσικὲς καὶ καλὰ συλλογισμένες, καὶ θὰ μᾶς παραστήσουν τὸ θέμα τῆς περιγραφῆς, ἀδιάφορο σὲ τί εἶδος κόσμο ἀνήκει.

Θὰ μοῦ πῆτε τώρα πὼς ἔτσι ὅλα τὰ λογοτεχνικὰ ἔργα, καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ μὴ λογοτεχνικὰ ἀκόμα, καταντοῦνε νὰ εἶναι περιγραφῆς. Καὶ βέβαια περιγραφῆς εἶναι, τί ἄλλο εἶναι; Ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα ἴσα μὲ τὸ στερενὸ στερενὸ καλὸ παραμυθάκι ποὺ γράφτηκε, μιὰ σειρά περιγραφῆς. Ἀπέραντη πινακοθήκη εἰκόνας τῆς ἀνθρώπινης, τέλος τῆς γῆϊνης τῆς ζωῆς.

Μῆτε ἡ γραμμὴ ὡς τόσο, μῆτε τὸ χρῶμα, μῆτε ἡ μορφῆ κ' ἡ παρομοίωση δὲν ἀξίζουνε τίποτα, ἂν τύχη καὶ δὲν ἔχει ὁ φίλος μας καὶ καλὸ **παρατηρητικὸ**. Ἄ δὲν τὰ μαζέψῃ στὸ νοῦ του σωστὰ καὶ ἀληθινὰ τὰ πράματα, πὼς θὰ τὰ παραστήσῃ ἀληθινὰ, μὰ ἂς ἔχη καὶ τοῦ Ὅμηρου τὰ χαρίσματα; Μπορεῖ νὰ μᾶς βγάξῃ διωσκειαστικὰ χαριτολογήματα, — κ' ὑπάκουνε τέτοια μερικὰ στὸν κόσμο, — ὅμως περιγραφῆς καθὼς τὶς θέλουμα, δηλαδὴ εἰκόνας τῆς ζωῆς γιὰ τὴν Πινακοθήκη ποὺ εἴπαμε, δὲ θὰ μᾶς δώσῃ.

ΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗ

ΤΟ ΑΛΟΓΟ

Μέσα στὸ σταύλο στεκόταν τὸ ἄσπρο ἄλογο καμαρωτό, μὲ τὴν ἀρματωσιά του ἀπὸ μαύρα χάμουρα, μὲ τὶς φιοῦμπες γυαλισμένες, μὲ τὶς ὀπλές λουστραρισμένες, κ' ἔδλεπ' ἔξω πρὸς τὸ δρόμο, ἔτοιμο γιὰ ζέψιμο.

Ὁ σεῖζης, ξυπόλητος μὲ ἀνασηκωμένο παντάλονι, μέσα στὶς βρεμένες πλάκες, καὶ μὲ ἀσκουμπωμένα μπράτσα, μαλλιαρά, ἐβούρτσιζε τὸ τομάρι τοῦ ζώου, τὸ ἄσπρο καὶ γυαλιστερό σὲ μάρμαρο, στεκόταν καὶ τὸ κοίταζε καὶ πάλι ἀπλωνε τὸ χέρι του ἀπάνου του, ἴσιαζε ἕνα λουρί πού εἶτανε στραβά, ἔπλενε μὲ τὸ σφουγγάρι τὰ ρουθόνια τοῦ ἄλογου, τὸ ξανακαμάρωνε, τοῦ χτένιζε τὸ κούτελο, πάλι τὸ μορφοκοίταζε ἀπὸ μακρυνά, σφυρίζοντας ἕναν ἦχο βαρετό, ὅλο τὸν ἴδιο.

Τὸ ἄλογο στεκόταν ἀδιάφορο, ὑπομονητικό. Κάπου-κάπου ἐτέντωνε ταῦτιά του κ' ἐκοίταζε προσεχτικά ἕνα κάρρο πού περνοῦσε, ἕνα μανάδη πού ἐφώναζε. Ἐννοιοθε πῶς τὸ καθάριζαν, τὸ χάντευαν, τὸ στόλιζαν, καὶ εὐχάριστο τὸ κίνανε, μὲ τὶ εἶδους στολισμό, τί εἶδους καθαρότητα δὲν ἔννοιοθε. Αὐτὸ στεκόταν ἡσυχό, ὡς πού νὰκούσῃ τὴ φωνὴ ἢ ὡς πού νὰ νοιώσῃ τὸ χαστούκι πού εἶχε μάθει νὰ τοῦ δίνουν, στὸ λαϊμὸ ἢ στὰ καπούλια, ὅταν ἔπρεπε νὰ κλωσῇ γιὰ τὸ ζέψιμο ἢ νὰ ξεκινήσῃ γιὰ τὸ δρόμο.

Ἄν εἶχε γίνει πῶς ὥραϊο, δὲν τὸ καταλάβαινε. Ἐκεῖνος πού τὸ στόλιζε, τὸ χτένιζε, τὸ ὀμόρφαινε, δὲν εἶταν ἀπ' τὸ γένος του· κι ὅπως ἔννοιοσε αὐτὸς τὴν ὀμορφιὰ γιὰ τὸν ὄμοιο του, γιὰ τὸν ἄνθρωπο, πῶς θὰ τὴν ἔννοιοθε ὄμοιο τὸ ζῶο; Μπορεῖ γι' αὐτὸ ἢ φορεσιά του, τὸ λουστράρισμα, τὸ χτένισμα πού τοῦκανε ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶταν ἀσχημά. Ποιὸς ξέρει;

Τὸ ἴδιο σὰ νὰ στόλιζε τὸν ἄνθρωπο ἕνα βῶδι, ἕνας σκύλος, ἕνα ἄλογο.

Ὁ σεῖζης, ἀφοῦ τέλειωσε τὴν ἐτοιμασία, ἐμάζεψε τὸν κουδῶ, τὸ σφουγγίσε τὸ ξυστρησε κ' ἐπήγε μέσα.

Τὸ ἄλογο, ἀδιάφορο, βλέποντας σ' ἕναν ἄλλον κόσμο, στὸ δικό του, στεκότανε καὶ κοίταζε....

Ο ΣΑΛΙΑΓΓΟΣ

Καταμεσῆς στὸ δρόμο, ἐμπρὸς στὰ πόδια μου, ἕνας σάλιαγγος στεκότανε.... ὄχι: περπατοῦσε.... ἴ-

σως καὶ νὰ πῆγαῖνε τρεχάτος: πῶς μπορῶ νὰ ξέρω ἐγώ, ἕνας ἀλλόφυλος, ποῦ εἶναι γιὰ τοὺς σάλιαγγους ἀργὸ περπάτημα, ποῦ τρέξιμο, ποῦ στάσιμο;

Ἦ μπορῶ τῆς νυχτιᾶς; θὰ εἶχε πλημμυρῶσει τὴ φωλιά του καὶ θὰ εἶχε βγῆ, τὸ πλάσμα τὸ ἀπροσάτευτο, νὰ μισέψῃ σ' ἄλλη γείτονα, νὰ βρῆ ἄλλη κατοικία.

Γι' αὐτόν, ὁ δρόμος εἶταν ὄλος ὁ κόσμος καὶ πέρα ἀπὸ τὸ δρόμο, ἀπὸ παντοῦ, ἀπὸ κάτου, γύρω του, τίποτ' ἄλλο δὲν ὑπαρχε, οὔτε ζωὴ, οὔτε θάνατος, οὔτε στοιχεῖα, οὔτε πλάσματα ἄλλα ἀπὸ τὸ σερνούμενο τὸ γένος του.

Καὶ πῆγαῖνε ἀνύποπτα, μὲ τὴν ἡσυχία τῆς ἀγνοίας, μὲ τὴν ξενισιακὴ τῆς ἀθωότητας: πῆγαῖνε ἀργασάλευτα, σὰ νὰ εἶταν ὁ κυρίαρχος τῆς δημιουργίας, σὰ νὰ περνοῦσε ὁ βασιλιάς, πῆγαῖνε μπροστὰ του ἠαρρετά, δίχως νὰ νοιώθῃ πῶς ὁ κίντνος ἐρχόταν ἀπὸ πίσω του, ἀπὸ μπρὸς του, ἀπὸ πάνω του, πῶς σὲ μιὰ στιγμὴ θὰ εἶταν λυώμα, σὲ μιὰ στιγμὴ ἕνα παπούτσι, μιὰ ρόδα, ἕνα πέταλο, θὰ τοῦκοβε τὸ δρόμο μαζί μὲ τὴ ζωή-του.

Πῆγαῖνε τυφλά, στὴ μοῖρα τῶν σαλιάγγων, ἀπαράλλαχτα ὅπως πάμε κ' ἐμεῖς, οἱ μεγάλοι σάλιαγγι, πρὸς τὴν αἰώνια μοῖρα μας, ἔτσι ξενισιακα κι ἀνύποπτα, δίχως νὰ ξέρομε ποῖά εἶναι ἡ ἀτέλειωτη ζωὴ, δίχως νὰ ξέρομε πού βρίσκεται τὸ βάραθρο πού θὰ μᾶς καταπιῆ, πότε θὰ πέσῃ ἀπάνου μᾶς ἢ συφορὰ πού θὰ μᾶς λυώσῃ.

Η ΜΥΓΑ

Μιὰ μύγα στεκότανε στὸ τζάμι. Ἀπλωσα σιγὰ τὸ χέρι μου νὰ τὴν ἀγγίξω, ἔτσι, γιὰ παιχνίδι. Ἀλλὰ κείνη, δίχως νὰ πετάξῃ, δίχως νὰ νοιώσῃ, παραδόθη, λυώστηκε ἀπ' τὰ δάχτυλά μου κ' ἔπεσε χάμου ἐλαφρὰ κι ἀργά, σὰν πούπουλο. Εἶταν ψόφικη. Εἶχε πεθάνει βλέποντας ἔξω τὴ ζωὴ.

Καὶ ἡ ζωὴ, ἀδιάφορο, πῆγαῖνε τὸ δρόμο τῆς, ὅπως πάει πάντα, γεννώντας καὶ σκοτώνοντας, δίχως νὰ βλέπει τί ἀφήνει πίσω τῆς, δίχως νὰ ξέρῃ τί θὰ κἀνῃ μπρὸς τῆς. Πάει στραβή, τρελλή, ἀναίσθητη· κι ὄλο πάει.... Ἄν ἐγεννήθηκε στὸ διάδα τῆς ἐλέφαντας ἢ ἂν ψόφησε μιὰ μύγα δὲ νογᾶει. Γι' αὐτὴ ὄλα τὰ πλάσματα εἶναι ἕνα: θερία καὶ ζῶφια σέρνοντ' ἀπὸ πίσω τῆς ὅπως πάνε τὰ κουτάδια πίσω ἀπὸ τὴν μάννα. Οὔτε γιὰ τὰ μεγάλα ὑπάρχει δύναμη, οὔτε γιὰ τὰ μικρὰ προστασία.

Τὸ λιοντάρι θὰ ψοφήσῃ μιὰ μέρα, ξαφνικά, μέσα στὴ σπηλιά του, ὅπως ἡ μύγα πού κοκκάλιασε στὸ τζάμι. Κομμικὴ ὑπεροχὴ δὲν ὑπάρχει στὴ ζωὴ

Ποιά ύπεροχή; Ὁ ἄνθρωπος; Κουταμάρα. Ἔτσι δὲν πέφτει κι αὐτός, πεθαμένος, ἐκεῖ πού περπατάει; Μπορεῖ νὰ γενιέται ὅποτε θέλει, νὰ πεθαίνη ὅποτε θέλει; Ἴσως νὰ μπορῇ νὰ ξεφεύγῃ κάποτε ἀπ' τὸ θάνατο· ἀλλὰ πού ξέρομε μεῖς ἂν δὲν τὸ κάνει αὐτὸ κ' ἡ μύγα κι ἂν δὲν ξεφεύγει ἀπὸ ἓνα ξεροδόρι, γιὰ νὰ πέσῃ σὲ μιὰ παγωνιά;

Κι ἂν δὲν τὸ κάνει αὐτὸ ἡ μύγα, πειὸς θὰ μᾶς πῆ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, πού μπορεῖ νὰ τὸ κάνῃ, εἶναι γι' αὐτὸ καὶ πιδ τέλειο πλάσμα κι ὄχι πιδ γελοιο;

Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΜΙΚΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΡΟΖΑ,, ΤΟΥ CHARLES BAUDELAIRE

XXV

Η ΩΡΑΙΑ ΔΩΡΟΘΕΑ

Ὁ ἥλιος χτυπάει τὴν πόλη κατάκορφος καὶ τρομερός. Ὁ ἄμιμος θαμπώνει τὸ μάτι, καὶ τὸ πέλαιος ἀστράφτει. Χαινωμένος ὁ κόσμος πέφτει λιγόνθυχα καὶ μεσημεριάζει — ἀνάπνιη πού εἶναι ἓνα εἶδος θάνατος γλυκός, ὅπου κοιμάμενος μισοξύπνητα δοκιμαῖς κανεὶς τὴν ἡδονὴ τοῦ μηδενισμοῦ του.

Ὡστόσο, γερὴ καὶ ἀγέρωχη σὺν τὸν Ἥλιο, προχωρεῖ ἡ Δωροθέα μέσα στὴν ἔρημη στράτα, μόνη αὐτὴ ζωντανὴ τὴν ὥρα τούτη, κάτω ἀπὸ τὴ γαλιανὴ ἀπεραντωσιά, μαυράδι πού λιμποκοπάει ἀπάνω στοῦ φῶς.

Προβαίνει, κουνώντας μαλακὰ τὸν κορμὸ της, πού εἶναι τόσο ψιλός, ἀπάνω στοὺς γόφους της, τόσο γιομάτους. Τὸ μεταξωτὸ φόρεμά της, τριανταφυλλὶ ἀνοιχτὸ, ξεκόβει χτυπητὰ στοῦ σκοτάδι τοῦ πετσιοῦ της, καὶ κολλητὸ ἀπάνω της, ξεσηκώνει πιστὰ τὴν κυπαρισσένια κορμοστασιά, τίς πλάτες της πού μπαίνουν, τὸ λαρύγγι πού πετάει.

Ἡ κόκκινη ὀμπρέλλα της στραγγίζει τὸ φῶς, καὶ ρίχνει ἀπάνω στοῦ σκοτεινὸ πρόσωπό της, τῆς ἀντιθωριάς της τὸ αἵματερό κοκκινάδι.

Τὸ βάρος τῆς πελώριας κόμης της, σκεδὸν μαβιάς, τραβᾶει πίσω τὸ ντελικάτο κεφάλι, καὶ τῆς δίνει ἓνα ὕφος θριαμβευτικὸ καὶ ὀκνό. Βαριά κρεμαστὰ σκουλαρίκια σιγομουρμουρίζουνε στὰ μικρούλια ταυτιά της.

Πότε καὶ πότε ὁ μπάτης ἀνασηκώνει τὴν ἄκρη τοῦ κυματιστοῦ φρουστανιοῦ της, καὶ δείχνει τὴ γάμπα της γυαλιστερὴ καὶ περιήφανη. Καὶ τὸ πόδι της, ὅμοιο μὲ τὰ πόδια τῶν μυρμαρένιων θεῶν, πού κρατεῖ ἡ Εὐρώπη κλεισμένες μέσα στὰ μουσεῖα της, ἀποτυπώνει πιστὰ τὰ χνάρι του στὸν ψιλὸ τὸν ἄμμο.

Γιατὶ εἶναι τρομερὰ κοκέττα ἡ Δωροθέα, τόσο κοκέττα πού ἡ χαρὰ της νὰ τὴ θαμάζουνε, ξεπερνᾷ τὴν περηφάνειά της πού εἶναι ξεσκαλωτῆ, καὶ γι' αὐτὸ, μολονότι λεύτερη, περπατάει ξυπόλυτη.

Προβαίνει ἔτσι, ἀρμονικὰ, εὐτυχισμένη πού ζεῖ, καὶ χιμογελώντας μὲ ἄσπρο χαμόγελο, σὰ νὰ τηροῦσε κάπου στοῦ χώρου μακριὰ, ἓναν καθρέφτη νάντανικλᾶ τὴν περπατησιά της καὶ τὴν ὀμορφάδα.

Τὴν ὥρα αὐτὴ, πού τὸ ἠλιόκεντρο κάνει κι αὐτὰ τὰ σκυλιὰ νάλυχτοῦν ἀπὸ τὸν πόνο, ποιά τάχα νᾶναι ἡ σπουδαία αἰτία πού κάνει νὰ πηγαίνει ἔτσι ἡ ὀκνη Δωροθέα, ὠραία καὶ ψυχρὴ σὺν τὸν μπροῦντζο;

Γιὰ ποιὸ λόγο νᾶφησε τὸ μικρὸ της καλύβι, τόσο φιλάρεσκα συγυρισμένο, πού τᾶνθια καὶ τὰ πλεγμένα χλωρόκλαδα τὸ κάνουνε, μ' ἔξοδα τόσο λίγα, ἓνα σωστὸ μπουντουάρι; ὅπου τόσο τῆς ἀρέσει νὰ κάθεται νὰ χτενίζεται, νὰ καπνίζει, νὰ κάνει ἀέρα ἢ νὰ κοιτάζεται στὸν καθρέφτη τῆς μεγάλης ἀπὸ φτερὰ βαντάλιας της, ἐνῶ ἡ θάλασσα, πού δέρνει τὰ κρογιάλι, μιὰ ἑκατοστὴ βήμιτα ἀλάργα, σταῖοριστα ὀνειρὰ της κάνει ἀκομπανιαμέντο μονότονο καὶ δυνατὸ, καὶ μέσ' ἀπὸ τὴ σιδερένια χύτρα, ὅπου βράζει ἑξαίρετο γιόμα, καραβίδες μὲ ρίζι καὶ σάφρανο, ἔρχεται ἀπ' τὴν ἀύλη ἡ μυροῦδιὰ πού κεντάει;

Ἴσως ἔχει νᾶνταμώσει κανένι νεὸ ἀξιωματικὸ, πού ἄκουσε, σ' ἀπόμακρη περιγιάλια, τοὺς συντρόφους του νὰ μιλοῦνε γιὰ τὴν περιλάλητη Δωροθέα. Σίγουρα, τάπλοϊκὸ τὸ πλάσμα, θὰ τὸν πυρκαλιέσει νὰ τῆς ἱστορήσει τὸν μπάλο τῆς Ὀπερας, καὶ θὰ τὸν ἀρωτήσῃ, ἂν μπορεῖ κανεὶς ἐκεῖ νὰ πάει μὲ πόδια γυμνά, καθὼς στοὺς κυριακάτικους χορούς, ὅπου οἱ γριές Καφρίνες, κι αὐτὲς ἀκόμα, μεθοῦνε καὶ παλαβώνουνε ἀπὸ χαρὰ· κι ἀκόμα, ἂν οἱ ὠραίες κυρίες τοῦ Παρισιοῦ εἶναι ὄλες πιδ ὀμορφες ἀπ' αὐτὴν.

Ὅλοι τὴν περιποιῶνται καὶ τὴν καμαρώνουν, καὶ θὰ εἶτανε ἡ Δωροθέα τέλειο εὐτυχισμένη, ἂν δὲν εἶχε νὰ μαζεῦει λεπτὸ λεπτὸ, γιὰ νὰ ξυγοράσει τὴ μικρὴ της τὴν ἀδεροφούλα, πού ἔχει τὰ ἔντεκά της τὰ χρονάκια, καὶ εἶναι κιόλας ὠριμὴ, καὶ τόσο ὠραία! Θὰ τὸ καταφέρει δίχως ἄλλο ἢ καλὴ Δωροθέα· ὁ ἀφέντης τοῦ παιδιοῦ εἶναι τόσο φιλάργυρος! τρομερὰ φιλάργυρος, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ νοιώσει ἄλλην ὀμορφιὰ ἔξω ἀπὸ τῆς Λίρας!

ΕΞΗΓΕΡΟΣ

Ὁ θάνατος εἶναι ἄσπρος. Μάβρος ὁ θάνατος δὲν εἶναι. Σπλαχνικὰ καὶ φιλόστοργα, ἡ μάνα μας ἢ γις μᾶς ἀποπαίρνει, μᾶς ἀποβγάξει γλυκὰ ὄλες τίς μαβριλες τῆς ψυχῆς μας, τίς σαβανώνει καὶ τίς κρύβει στὰ τρισβαθὰ της. Ὁ θάνατος ἀσπρίζει τοὺς νεκρούς, κ' ἔτσι φαίνονται κατοπί μόνο οἱ ἀρετές μας, πού χρωστοῦμε σ' ἀφτὲς μιὰν ἀγαθὴ μας ἀθανασία.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ ΣΤΟ ΜΩΡΙΑ. ~ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ. (*) ♠ ♠ ♠ ♠ ♠

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑ

Από το Λιοντάρι στην Τριπολιτσά κι από κει στην Όλυμπια. Στην Τριπολιτσά μείναμε ένα δειλινό μοναχά και τη νύχτα. Την άλλη μέρα, ξημερώματα, φύγαμε. Έγώ τράδηξα για την Πάτρα κι ε. κ. Πάλλης πήρε την άλλη γραμμή του σιδηρόδρομου, τη γραμμή της Μεγαλόπολης, και πήγε στην Καρύταινα. Ήθελε να ιδεί το ιστορικό της κάστρο, το φράγκικο. Στις 26 του Τριφυγιού, τη νύχτα, ανταμώθηκαμε στον Πύργο και στις 27, το μεσημέρι, τραβούσαμε για την Όλυμπια, να υποδεχτούμε τους τρακόσους δασκάλους που θα έρχόντουσαν τάλλο πρωτό.

Στο τραίνο μέσα, πάνω στη κουθέντα μας, μιλήσαμε και για τους Ολυμπιακούς αγώνες. Καταδίκασε πολλά από τ'αγωνίσματα γι' άνοφέλευτα σήμερα και που γίνονται μόνο για να δείχνουν την αγιάτρευτη προγονοπληξία μας.

— Έγώ, μούπε, έγραφα άλλοτε στην Ολυμπιακή επιτροπή και πρόσφερα κάπιο χρηματικό βραβείο για να μπει μέσα σ'άλλα τ'αγωνίσματα και το άνεβασμα βουνού. Έχει τόσα βουνά ή πατρίδα μας και δε θά ζημιωνόμαστε α' συνηθίζαμε νάνεβαίνουμε τα βουνά...

— Και ή επιτροπή;

— Δεν το δέχτηκε τ'αγωνίσμα. Στραβοκέφαλο αυτό το Έθνος: τίποτα δεν καταλαβαίνει!...πρόστεσε με πόνο.

Ξεσηκώνω ένα κατεβατό από το καρνεδάκι μου.

«Όλυμπια, 27.8. νύχτα.

«Το φεγγάρι, δλόγιμο, άργοκυλάει πάνω από το Κρόνιο. Καθόμαστε στο μπαλκόνι του Ξενοδοχείου και χαιρόμαστε την πανέμορφη ζουγραφιά. Όλόγυρα βουναλάκια πευκοντυμένα. Κάτου άργοκυλάνε άσημωμένα τα νερά του Ρουφιά. Ακούγεται άπόμακρο, ρυθμικό, το κλάψιμο του γκιόνη. Κι ε. κ. Πάλλης άπαγγέλνει χαμηλόφωνα το τραγούδι του, το τραγούδι του «Γκιόνη», που το κλάμα του σβολίζει τη νέκρα της γενιάς μας».

ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

Στις σελίδες 451 και 465 τούτου του τόμου άναγκάστηκα, για νάναιρέσω μερικές κωμικές άνακρίθειες του κ. Κουλουμπάκη, να δημοσιέψω με άντομη περιγραφή του ταξιδιού μας στην Όλυμπια. Την ξαναδιαβάζω σήμερα, ξεφυλλίζω και το καρνεδάκι μου, και βρίσκω πως δεν έχω τίποτα σημαντικό να προστέσω σε όσα τότες έγραφα. «Ό,τι είχαμε

να κάμουμε με τους δασκάλους, το κάμαμε. Τους καμαρώσαμε που γλεντούσανε. Γλεντήσαμε και μεζι μαζί τους, με το δικόνο μας τον τρόπο. Δεν τους ένοηγήσαμε καθόλου. Μάλιστα ε. κ. Πάλλης σαν άκουσε πως μας μυριστήκανε, τραθήχτηκε στο ξενοδοχείο.

— Δεν αξίζει, μούπε, νάν τους χαλάσουμε το γλέντι. Θάναι χωριατιά από μέρος μας.

Φωτογραφηθήκαμε μαζί με τους δασκάλους. Δυστυχώς οι φωτογραφίες είναι κάπως θολές και δε θά βγούνε, μου είπανε, καθαρά στον ταίγγο. Άλλιώτικα θάν τις τύπωνα στο «Νουμά», έτσι για θύμηση. Ίσως τυπώσω με που βγάλαμε οι δυο μαζί μ' ένα γέρο χωριάτη, αύγουλά.

Τάλλο πρωτό το τραίνο, από τον Πύργο στην Πάτρα, γιομάτο δασκάλους. Και μεζι μαζί τους. Πολλοί από δαύτους το ξέρανε πιά πως είχανε συνταξιδιώτη τους και τον κ. Πάλλη, με δέν πειραχτήκανε καθόλου οι άθρῶποι. Τι τους ένοιαζε; Το γυρισμό τους στα σπίτια τους συλλογιζόντουσαν, όπως και μεζι. Τις προπαγάντες και τις συνωμοσίες κατά της καθαρεύουσας, μόνο ε. κ. Κουλουμπάκης τις όνειρεύτηκε ύστερ' από λίγες μέρες. Γελάσαμε με τα ύνειρα του κ. γλωσσαμόντορα, καθώς θά γελάσανε και οι δασκάλοι. Στο τραίνο μέσα μου υπαγόρευε και τους τίτλους «Κύριε Λαγοπάτη, περιμένουμε το συμπέρασμά σου — Κύριε Λαγοπάτη, είναι χρέος σου να βγάλεις μιάν άπόφαση» κτλ. για μερικά άρθράκια που έγραφα κατόπι στο «Νουμά».

Δέν ξέρω αν έμεινε εύχαριστημένος, και πόσο, από τη συντροφιά μου. Έγώ θά τονό θυγιμονό πάντα για τις δεκαπέντε μέρες που πέρασα μαζί του, και το περισσότερο γιατί μου δόθηκε ή εύκαιρία να γνωριστώ από κοντά μ' έναν τέτιο ξεχωριστό πατριώτη. Πολλέ, φορές που τον άκουγα να μιλάει για έθνικά ζητήματα, με τον πρωτότυπο, το δικόνο του τον τρόπο, ταλάνιζα το Έθνος μας που δέν εύτύχησε να κυβερνιέται από τέτια γερά μυαλά κι από τέτιους άτσαλένιους κι δλόσιους χαραχτήρες.

T.

ΕΝΑ ΛΑΪΚΟ ΕΡΓΟ — Ο ΓΑΜΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΟΡΗΣ ♠ ♠ ♠ ♠ ♠

Παραστάθηκε μερικές βραδιές στην άράδα με άρκετη έπιτυχία στο «Πολυθέαμα» ένα σκηνικό μου έργο, α' (Ο γάμος της Μαριόρης), έμπνευσμένο, ας πούμε, από το γνωστό λαϊκό τραγούδι «Παιόνε θά θά πάρεις, Μαριόρη; — Του Τριτομπίδα το παιδί». Κρίνω άπαραίτητο να πω δυο λόγια, όχι για τους μανταρινούς του Τύπου που βρήκανε την εύκαιρία νάνοητολογήσουνε σε βάρος μου, με για κείνους που δείξανε κάπιαν έπωσθήποτε προσοχή κ' έχτίμηση στην ίσαμε τώρα θεατρική έργασία μου.

Ίσως να μην το ξέρετε ή να μην το προσέξατε πως σιγά σιγά άρχίνησε να δημιουργείται ένα

(*) Τέλος. Κοίταξε άριθ. 453, 454, 455, 456, και 458.

είδος λαϊκό θέατρο, πού ἄ δουλέψει καλοσυνειδητά θὰ τραβήξει με τὸν καιρὸ τις λαϊκὲς τάξεις ἀπὸ τοῦ Φασουλῆδες καὶ Καραγκιόζηδες καὶ θὰν τις κάνει νὰ πιθυμήσουνε καὶ διαλεχτώτερη κάπως πνευματικὴ τροφή. Ἡ ἀρχὴ ἔγινε μ' ἓνα ἔργο λαϊκό, παραγεμισμένο μὲ κάπως χοντροκομμένα χωρατὰ καὶ μὲ γνωστὸς λαϊκὸς τύπος, καὶ ὁ κοσμᾶκης πατεῖς με πατῶ σε γιόμιζε κάθε βράδι τὸ μικρὸ θεατράκι τῆς ὁδοῦ Ὁφθαλμιατρείου καὶ τις τσέπες συγγραφέα καὶ ἠθοποιῶν. Σὰ μοῦ ζητήθηκε ἀπὸ τὸ θέατρο αὐτὸ ἓνα ἔργο λαϊκό, δὲ δίστασα καθόλου, μὰ κάθισα καὶ τοὺς τῶγραφα. Δὲ λογάριασα μόνο τὰ ποσοστὰ πού θάπαιρνα. Λογάριασα καὶ κάτι ἄλλο· τὸ χρέος πού εἶχα νὰ δουλέψω γι' αὐτὸ τὸ θέατρο τὸ λαϊκό, νὰ δώσω καὶ γὼ ἔτι μποροῦσα νὰν τοῦ δώσω, καὶ τὸ σπουδαιότερο, νὰ παρακινήσω μὲ τὸ παράδειγμά μου καὶ τοὺς ἄλλους θεατρικογράφους μας νὰ κατέβουν ἀπὸ τοὺς χρυσελεφαντένιους θρόνους τους καὶ νὰ δώσουν κάτι, ὅς εἶναι καὶ τὰ ψίχουλα τοῦ πλούσιου τοῦ τραπεζιοῦ, στὸ λαό.

*Ἐγραφα μιὰ χωριάτικη ζουγραφιά— ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ μοῦ τῆ διαλαλούσανε στὰ θεατρικὰ προγράμματα, καὶ χαλάλι τους. Πῆρα χωριάτικους τύπους, ὅσο μπόρεσα ἀπὸ τὸ φυσικό, καὶ τοὺς ἔβαλα νὰ ζῶνε καὶ νὰ κουδενιάζονε σὲ μιὰ ὑπόθεση γάμου πού ὁ καθένας τους τῆ βλέπει μὲ τὰ δικὰ του μάτια καὶ μὲ τὰ δικὰ του σφέρονια. Ὅτι κωμικοὺς τῶν μπόρει νὰ συναντήσει κανεὶς σ' ἓνα χωριὸ (τὸν ψευτολόγιο φοιτητῆ, τὸ στενοκέφαλο δάσκαλο, τὸν ἀρειμάνιο καὶ κοτοφαγὰ ἀποσπασματάρχην κλπ.) τοὺς ἀνέδασα πάνου στὴ σκηνή. Μὰ τὸ σπουδαιότερο πρόσωπο τῆς ζουγραφιάς μου, κείνο πού ἐπιμελήθηκα περισσότερο καὶ τὸ ζουγράρισα μὲ πῶ χτυπητὰ χρώματα, εἶναι ὁ ἀδερφός τῆς νύφης. Σὲ πρόσωπό του πάσκισα νὰ δείξω τὴν τυραννικὴ ἐξουσία τοῦ ἀδερφοῦ μέσα στὴ Ρωμαϊκὴ φαμελιά, καὶ μάλιστα τὴ χωριάτικη, — μιὰ ἐξουσία πού φανερώνεται τυραννικώτερα καὶ βαρβαρώτερα στὸ ζήτημα τοῦ γάμου τῆς ἀδερφῆς.

«— Ὁ γάμος εἶναι, νὰ ποῦμε, σφέρο... Ἐχομε μιὰν ἀδρεφή, νὰ ποῦμε, τὴν ταΐζουμε, ἴτῃ μεγαλώνουμε, φτύνομα' αἶμα νὰν τῆ φέρομε σὲ μιὰ θέση, νὰ ποῦμε, πού νὰ μπορέσει κι αὐτὴ νὰ μᾶς δώσει κάτι.... Νά, σὰν τὸ ζῶ δηλαδή. Μεγαλώνεις τὴ γελάδα νὰ σοῦ δώσει γάλα, νὰν τὸ πουλήσεις, νὰ βγάλεις τὰ ἔσα ξόδεφες γιὰ δαῦτηνε. Παντρεύεις καὶ τὴν ἀδρεφή σου γιὰ τὸν ἴδιο τὸ σκοπό. Τὰ ἐξοδά σου νὰ βγάλεις. Δὲν ἔχω δίκιο, ρὲ Κῶτσο, ἔτσι, στὸ Θεό σου;»

Ὁ κοσμᾶκης ξεκαρδίζεται σὰν ἀκούει τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ἀδερφοῦ τῆς Μαριόρης. Τὰ βρῖσκει κω-

μικά. Κέρδος κι αὐτό. Αὔριο θὰν τὰ βρεῖ τραγικά καὶ τότε θὰρχινήσει νὰθροπίζεται.

Ἐαρθῶ ἀρκετὰ εἶπα γιὰ νὰ δικαιολογήσω μιὰν ἀπιστία μου.... πρὸς τὴ «Μεγάλῃ Ἐχθρῇ», καθὼς ἔλεγε κάποιος **σοβαρὸς** κύριος πού ξέρει μοναχὰ τῶνομά της νὰ παπαγαλίζει, χωρὶς νὰ μᾶς δείξει ἴσαμε σήμερα μὲ κανένα ἔργο του πὼς εὐτύχησε νὰν τῆ γνωρίσει κι ἀπὸ κοντά. Τὰ περισσότερα λόγια εἶναι περιττά. Ἄ, καὶ τοῦτο: Μοῦ ζητηθήκανε καὶ τραγουδάκια ἀπὸ τοὺς ἠθοποιούς γιατί, λέει, ὁ κοσμᾶκης κακοσυνείθισε ἔτσι καὶ τὰ ζητάει. Τοὺς εἶπα:

— Ἐχομε τόσα ἄμορφα δημοτικὰ τραγούδια. Διαλέχτε ἕποια σᾶς κἀνουν καὶ πέστε τα στὴ σκηνή.

Κ' ἔτσι γίνηκε καὶ, φαίνεται, πὼς πέτυχε, ἀφοῦ ὁ κοσμᾶκης τοὺς τὰ ζητάει δυὸ καὶ τρεῖς φορές νὰν τὰ ξαναποῦνε.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Γ. ΦΕΣΗ

ΜΕΝΕΞΕΝΟΣ

Μοναδικὸς στὴν ἔννοια καὶ στὸ ὕψος του, ἀνίλογος τοῦ Πλάτωνα εἶναι ὁ Μενέξενος· γιατί δὲν ἔχει κανένα ἠθικὸ θέμα. οὔτε φιλοσοφικὲς συζητήσεις, ἀλλὰ μόνο κοροϊδεύει καὶ σαιυρίζει τοὺς ρήτορες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, πού εἶταν ὅλοι τους δημοκόποι καὶ ἀερολόγοι κ' εἶχαν τὴν τέχνη νὰ εὐχαριστοῦν ἀνέητα τὸ λαὸ καὶ νὰ τὸν παραπτροῦν σὲ ἀνόητες πράξεις. Ἐνεῖνο πού γίνετ' ὀλοένα μὲ τὴ φλύαρη ἀρθρογραφία, ἐγίνονταν τότε μὲ τοὺς ρήτορες. Καὶ σατυροῦντες τὸ κακὸ ὁ Πλάτωνας ἐφτίασε ἐπὶ λόγῳ ἐπιτάφιο τάχα γιὰ Ἀθηναίους πού ἐσκοτώθηκαν στὸν πόλεμο ἓνα λόγο πού εἶναι λίγο ἀπὸ τὸν ἐπιτάφιο τοῦ Περικλή παρμένος καὶ λίγο ἀπὸ τὸ Λυσία, τὸν Ἰσοκράτη καὶ ἄλλους ρήτορες καὶ πού ἀραδιάζει τεχνικὰ σοφιστεῖες καὶ μεγάλα λόγια, χωρὶς νὰ λήη τίποτε οἰσὸτ κι ἡμῶς ὅλα νὰ φαίνονται λογικά. Ὁ Μενέξενος εἶναι μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν κ. I. Ζερβὸν.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ:

Κάτι ξεχωριστὸ καὶ ἰδιαίτερο στὴν παγκόσμιο φιλολογία εἶναι τὸ φανταστικὸ διήγημα, πού ἡ καλύτερὴ του φανέρωση ἔγινε στὴν Ἀγγλικὴ φιλολογία μὲ τὸν Πόε, τὸν Ουέλς κλπ. Σὰ συνέχεια τῶν ἀραβο-περσικῶν παραμυθιῶν καὶ ἀντίλαλος τῆς Ἰνδικῆς μυθολογίας, μιὰ δυνατὴ πνοήδημιουργίας καὶ δίνει μιὰ βαθεῖα αἰσθητικὴ ἀπόλαυση, ὅταν — πρῶμα δύσκολο — ἀβίαστα πλέκεται ὁ μῦθος καὶ μὲ τρόπο τεχνικὸ ἀρροσιάζεται ἡ ἐμπνευση. Τέτοια διηγήματα στὴ φιλολογία μας παρουσιάζονται πρώτη φορὰ μὲ τὸ νέο βιβλίον «Μῦθοι τῆς Ζωῆς» τοῦ κ. I. Ζερβοῦ. Οἱ μῦθοι αὐτοὶ πλεγμένοι πάνου σὲ δυὸ φανταστικὸς ἥρωες, ἔχουν μορφὲς καὶ συμβάντα τῆς Ἀνατολῆς, σύμβολα γενικά τῆς σκέψης καὶ τῆς ζωῆς, βγαλμένα ἀπὸ τὴν παρατήρηση καὶ τὴ σοφία τῶν λαῶν.

➤ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ ➤

ΒΟΥΛΗ. Δευτέρα, 5 του Δεκέβρη.

..... Ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ὁ κ. ΠΑΤΣΟΥΡΑΚΟΣ ἐρωτᾷ τὸν κ. ὑπουργὸν τῆς Παιδείας τί ἐνηργήθη κατὰ τοῦ γραμματέως τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου κ. Παλαμᾶ, ὁ ὁποῖος ἐδημοσίευσεν εἰς τὸν «Νουμᾶ» ἐνυπόγραφον ἄρθρον εἰς γλῶσσαν δημοτικὴν καὶ ἐπομένως παρεβίασε τοιοῦτοτρόπως τὸ Σύνταγμα. Ἀναγιγνώσκει ὁ κ. Πατσουράκος περικοπήν τοῦ ἀρθροῦ τοῦ κ. Παλαμᾶ (σημειώσεις στὸ περιθώριον) (*) εἰς τὴν ὁποίαν ἐκφράζεται ἡ γνώμη διὰ τὴν ἐπικρατήσῃ ἐπὶ τέλους ἡ Δημοτικὴ καὶ φρουρεῖται, διότι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς δὲν ἐνθυμεῖται τὰς δηλώσεις του διὰ τὴν καταδιώκῃ ἀπηνῶς τοὺς γράφοντας εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν ὑπαλλήλους.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ. Δὲν εἶπον ποτὲ αὐτὸ ἐγώ.

ΠΑΤΣΟΥΡΑΚΟΣ. Ὅστε εἶναι ἐλεύθεροι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι νὰ γράφουν εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν ;

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ. Βεβαίως ἐφόσον δὲν πρόκειται περὶ δημοσίων ἐγγράφων. Ὡς ἀνέκαθεν ἐδήλωσα ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ γράφῃ τὰ λογοτεχνικά του ἔργα εἰς οἰανδήποτε γλῶσσαν θέλει. Δὲν δύναμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν διατύπωσιν τῆς ἐλευθέρως σκέψεως. Ἄρχει νὰ γράφονται τὰ δημοσιὰ ἐγγράφα εἰς τὴν καθιερωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος γλῶσσαν.

ΠΑΤΣΟΥΡΑΚΟΣ. Ὅστε ἐπιδοκιμάζετε τὸ ἄρθρον; Κύριε Πρόεδρε, ἐγγράφετέ με εἰς τὰς ἐπερωτήσεις διὰ νὰ ἐλέγξω τὴν Κυβέρνησιν. Θὰ σὰς ἀποδείξω ἀπὸ ποῖα ἐλατήρια ὀρμάται....

«ΑΚΡΟΠΟΛΗ» 6 τοῦ Δεκέβρη, σελίδα 1.

«Κάθε τόσο καὶ ὀλίγη γλωσσικὴ συζήτησις.

Ὁ κ. Πατσουράκος καταγγέλλει ἐπὶ προσβολῇ τῆς Συνταγματικῆς διατάξεως περὶ ἐπισήμου γλώσσης κλπ. τὸν κ. Παλαμᾶν γράψαντα εἰς τελευταῖον φύλλον τοῦ «Νουμᾶ».

— Ὅσοι λένε διὰ εἶναι δημοτικιστὲς χωρὶς νὰ εἶναι μαλλιαροὶ καὶ ψυχαραστῆς, δὲν ξέρουνε τί τοὺς γίνεται....

Παρατηρεῖ ὁ κ. Πατσουράκος:

(*) Σημ. τοῦ «Νουμᾶ». Ὁ κ. γλωσσαμύνητος διάβασε τὴν 121 ἀπὸ τὰ «Σημειώματα στὸ περιθώριον» ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν 609 σελίδα τοῦ «Νουμᾶ» (ἀριθ. 455, 13 τοῦ Νοέβρη, 1911).

— Γιὰ σὰς τὰ λέγει αὐτὰ, κ. Πρωθυπουργέ.

Καὶ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς γαληνωτάτος:

— Ἐγὼ ἐν τούτοις δὲν συγχύζομαι. Ὅπως καὶ ἄλλοτε εἶπα, εἶμαι ὑπὲρ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῆς σκέψεως.

Καὶ ἔτσι κόβεται ὁ βήχας τοῦ κ. Πατσουράκου. Ἄλλ' ἀκούεται ὑστερόγραφον ἀπειλῆς περὶ συνεχίσεως εἰς ἰδιαιτέραν ἐπερώτησιν....

Αὐτὴ ἡ γλωσσικὴ Κωπαῖς δὲν θὰ πάψῃ ποτὲ τέλος πάντων ; Ποτέ ;...»

Ὁ «Τηλέγραφος» (τὸ κοπέλι τῆς «Ἀμάθειας» ἢ τῆς ἀμάθειας καθὼς τονεῖ λένε στὴ Σμύρνη) δημοσιεύει (6 τοῦ Δεκέβρη, σελ. 2, στήλη 6) τὸ ἀκόλουθο τρομερὸ ἄρθρον.

«Τὸ ἀργυρώνητον ὄργανον τῶν Ψυχάρηδων καὶ Πάλληδων ἐν Ἀθήναις, ὁ «Νουμᾶς» τὸ ψωμίζον ἀπὸ τὰ λιανὰ τοῦ ἐν Ἀδερπούλῃ ἀρχιεπισκόπου, ἐχει καὶ ἓνα ἀνταποκριτὴν εἰς τὴν Σμύρνην, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλεν ἐντεῦθεν ἀνταπόκρισιν, δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ τελευταίῃ φύλλῃ τοῦ μαλλιαρικοῦ τούτου ὄργανου καὶ ψέγουσαν τὸν «Τηλέγραφον» διὰ τὴν ἄμυναν, ἣν διεξάγει ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν γλώσσης καὶ διότι δὲν γράφει τὸν ἀρουγγα καταπιόναν καὶ τὴν σπονδυλικὴν στήλην ραχόσκινον.

Ἐὰν ὁ ρηθεὶς ἀργυρώνητος ἀνταποκριτὴς ἔχῃ τὸ θάρρος τῆς γνώμης του καὶ ἀφοῦ, ὡς νομίζει, εὐρίσκειται ἐν τῇ ἀληθείᾳ ὑπεραμυνόμενος τῆς γλώσσης τῶν καπηλείων καὶ τῶν τριόδων, διατί δὲν ἔχει τὴν τόλμην νὰ θέσῃ κάτωθεν τῆς ἐξωφρενικῆς ἀνταποκρισεῶς του τὴν ὑπογραφήν του, ἀλλὰ θέτει ψευδώνυμον, διὰ νὰ τὸν ἀποκαλύψωμεν εἰς τὸ κοινὸν καὶ διὰ νὰ ἀποδειξώμεν τί ἐπιδιώκουσιν οἱ ἀντεθνικοὶ οὗτοι τσελιγγάδες, οἱ ἀποτολμήσαντες νὰ ἀποκαλέσωσι τὸν Ἑλληνισμὸν Ρωμηοσύνην».

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ κ. Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

πουλιούνται στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμᾶ»

Γιὰ τὴν πατρίδα — Ἡ καρδιὰ τῆς Βασιλοπούλας (ἐκδοσὴ λούσου, δεμένη, με εικονογραφίαι τοῦ κ. Ν. Λύτρα καὶ τῆς κ. Σ. Λασκαρίδου) Δρ. 3,50.

Παραμῦθι χωρὶς ὄνομα (ἐκδοσὴ λούσου κτλ) με εικονογραφίαι τοῦ κ. Δ. Κωνσταντινίδου. Δρ. 3,50.

Τὸν καιρὸ τοῦ Βουλγαροκτόνου (τόμοι 2, δεμένοι κτλ. με εικονογραφίαι τοῦ κ. Δ. Κωνσταντινίδου) Δρ. 4,50. — Ὁ κάθε τόμος γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ με 25 λεπτά παραπάνου γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

© Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Με τούτο τὸ φύλλο κλείνουμε τὴν 14 χρονιά τοῦ «Νου-
μ'». Τὴν ἄλλη Κυριακὴ φύλλο δὲ θὰ βγῆι. Ἀποφασίσαμε
νὰ γιορτάσουμε τὰ δεκάχρονα τοῦ «Νουμά» κάπως πρακτι-
κώτερα. Νὰ βγάλουμε δηλ. μαζί με τὸ Πρωτοχρονιάτικο
φύλλο κ' ἓνα φύλλο ξεχωριστό πού νῆχει μέσα τὰ περιεχό-
μενα τούτης τῆς χρονιάς καὶ τοῦ 1903, 1904, 1905 καὶ
1906, τῶν πρώτων δηλ. τόμων πού ἔχουν δημοσιεῖ εἰ-
τὰ περιεχόμενά τους. Ἔτσι γίνεται κάτι πού ἔπρεπε νῆχει
γίνει ἀπὸ χρόνια καὶ θένεται στοὺς καινούριους ἀναγνώστες
μας καὶ μὴ λογοδοσία, νὰ ποῦμε, τῆς πρώτης τετραετίας
τοῦ «Νουμά». Τὰ περιεχόμενα τῆς Α' χρονιάς (1903) μάς
τάχει το μάσι ἀπὸ καιρὸ ὁ Μυτιληνέας γιαιτρός κ. Θεόφι-
λος Σάκης. Τὰ φετεινὰ ὁ κ. Ν. Ποριώτης. Καὶ τἄλλα
(1904, 1905 καὶ 1906) θὰν τὰ τοιμάσει ὁ κ. Γιώργος Ν.
Πολίτης.

— Ὁ φίλος Πέτρος Μάγνης μάς ἔστειλε ἀπὸ τὸ Ζα-
γαζίκι 25 δρ. «φτωχὴ ἔκφραση τῆς ἀβολῆς καὶ ἀνεκλάγητης
χαρᾶς πού γροικῶ μαζί σας γιὰ τὴ δικατηρίδα τοῦ «Νου-
μᾶ». Τὸν εὐχαριστοῦμε.

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Ο ΤΑΦΟΣ

(ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ)

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

Πουλιέται 2 δραχμῆς στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας»
— Στὸ Ἐξωτερικὸ στέλλεται συστημένο δρ. 2,50.

ΣΤΟΤ "ΝΟΥΜΑ,, ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4
πουλιούνται ἀκόλουθα βιβλία πρὸς ΜΙΑ δραχμὴ τὸ
ἓνα, ἔξδν ἀπὸ ὄσα εἶναι σημειωμένα με ἄλλες τιμῆς.

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Ἡ Ματιά». — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΣ, «Ὁ
«Μέγ' Ἀλέξανδρος». — ΒΑΡΑΕΝΤΗ, «Δέξα καὶ Ζωή». — Η-
ΛΙΑ Π. ΒΟΥΓΙΕΡΙΔΗ, «Δάφνης καὶ Χλόη» τοῦ Λέγγου.
(μετάφρ.), — «Τίμωνας ὁ Μισάνθρωπος» τοῦ Λουκιανοῦ (με-
τάφρ. λ. 50), — «Ὁ Προσκυνητής». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, «Τὰ
Τραγοῦδια τοῦ Ἀπρίλη» (δρ. 2). — Π. Σ. ΔΕΑΤΑ «Στοχα-
σμοὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας» (λ. 50). — ΕΙ-
ΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Ἀπὸ τὸν Κόσμο τοῦ Σαλονιοῦ». —
ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, «Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου». —
ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγοῦδια». — Κ.
ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τὰ Γεωργικὰ τοῦ Βεργίλιου» (λ. 50). — «Σα-
κούνταλα» τοῦ Καλλιμάχα (δρ. 1). — ΙΔΑ, «Σαμποράκη»
δρ. 2). — ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΔΟΜΟΙΡΗ, Τραγοῦδια γιὰ μιά φω-
νὴ με πιάνο, καὶ Μπαλάντες γιὰ πιάνο, τὸ κομμάτι δρ. 1
— Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τὰ Τραγοῦδια τοῦ Στρατιώτη» (λ.
10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΔΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τὸ Βιολί». — ΑΛΕΞ.
ΠΑΛΛΗ, «Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας» (Β' ἔκδοσις). — ΑΛΕΞ.
ΕΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Ἀθροῖνος Μηχανισμός». —
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ, «Σαλώμη» τοῦ O. Wilde (μετάφρ.). — ΣΤΕΦ.
ΡΑΜΑ, «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινούργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙ-
ΔΕΡΗ, «Ὁ Ἄταξ» τοῦ Σοφοκλή (μετάφρ.). — ΗΑΙΑ ΣΤΑΥ-
ΡΟΥ, «Πλουτάρχου: Περὶ Παιδῶν Ἀγωγῆς» (μετάφρ.). —
ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπούκια». — Δ. Π. ΤΑΓ-
ΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα): «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι», — «Ὁ
Ἄσπυτος», — «Οἱ Ἀλυσίδες» (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΛΙΝΤΑ
«Ἀπὸ τοὺς Θρόλους τῶν Λίωνων», — «Γραμματικὴ τῆς
Ρωμαϊκῆς Γλώσσας» (Α' ἔκδοσις). — Ζ. ΦΥΤΙΑΔΗ, (δράμα-
τα): «Τὸ Ἐκθετο», — «Ἄλγος Ἀκρογιάλι», — «Χτισμένο
στὸν Ἄρμυ». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, «Τὸ Γλωσσικὸ Ἔτη-
μα». — Στὴ «Φοιτητικὴ Συντροφιά» (λ. 50). — ΠΑΝΤΕΑΗ
ΧΟΡΝ, «Μελάχρα».

Γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ, λ. 25 παραπάνου ὁ κάθε τόμος

ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

ΤΑ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΑ ΤΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

“ΑΘΗΝΑΙ,, ΤΟΝΩΝ 16,000 ‘ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ,, ΤΟΝΩΝ 15,000

ΜΕ ΔΙΠΛΟΥΣ ΕΑΙΚΑΣ ΔΙΠΛΑΣ ΜΗΧΑΝΑΣ ΑΠΑΡΑΜΙΛΑ ΕΙΣ ΑΝΤΟΧΗΝ ΚΑΙ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΝ
ΔΟΚΙΜΑΣΜΕΝΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΟΣ 15 ΜΙΛΛΙΩΝ

Διαμερίσματα επιβατῶν ἀνετώτατα. — Αἰθουσα πολυτελεῖς Α' καὶ Β' θέσεως, Καπνιστήρια
ἰδιαιτέραι αἰθουσα Κυριῶν, Μουσικῆς, Ἐστιατορίου. — Νοσοκομεῖον, ἀπολυμαντικὸς κλίβανος,
Δουτρώνας, Κουρῆλον, Πανοπωλεῖον, Καφτερεῖον, Ζυθοπωλεῖον. — ΔΕΥΤΕΡΑ ΘΕΣΙΣ καινουρ-
γῆς με 200 κλίνας. — Θέρμανσις διὰ Καλοριφέρ εἰς τὰ διαμερίσματα τῶν Μεταναστῶν. — Ἰδιαι-
τέραι τραπεζαρίαι Μεταναστῶν.

Ἡλεκτρικὸν φῶς, ἀσύρματος τηλεγράφος
ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΚΑΤΑ 20 ΗΜΕΡΑΣ

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΜΕΣΩ ΚΑΛΑΜΩΝ-

ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ

ΤΟΥ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟΥ

«ΑΘΗΝΑΙ»

ΤΗΝ 12 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1912

ΔΡ' ΕΠΙΒΑΤΑΣ, ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΣΑΝ ΠΑΝΡΟΦΟΡΙΑΝ ΑΠΕΥΘΥΝΤΕΟΝ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ παρὰ τῆ Γενικῆς Πράντορι τῆς Ἀτμοπλοίας Λεωφόρος Ἀγίας Ν, 5,

ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ εἰς τοὺς κατά τόπους ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΑΡΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ ΟΛΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ

ΑΝΘΩΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ